

**Postawy pracodawców
z terenu powiatu skierniewickiego
wobec problemów zatrudnienia absolwentów
szkół o profilu zawodowym**

-

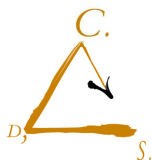
raport z badań (CATI)

Kraków, kwiecień 2009 r.

Spis treści:

<i>I Wstęp</i>	6
1.1 Metodologia badań.....	7
1.1.2 Charakterystyka próby badawczej	11
<i>II Współpraca przedsiębiorstw z terenu powiatu skierniewickiego ze szkołami o profilu zawodowym</i>	14
2.1 Zakres współpracy ze szkołami.....	14
2.2 Charakter kontaktu ze szkołami	18
2.3 Ocena współpracy ze szkołami o profilu zawodowym.....	22
2.4 Podsumowanie	26
<i>III Problemy zatrudnienia absolwentów szkół ponadgimnazjalnych szkół zawodowych</i>	27
3.1 Zatrudnienie/poszukiwanie absolwentów w okresie ostatnich 2 lat	27
3.2 Okoliczności wpływające na zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.....	33
3.3 Podsumowanie	38
<i>IV Ocena poziomu przygotowania zawodowego absolwentów</i>	40
4.1 Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach	40
4.2 Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów	41
4.3 Podsumowanie	47
<i>V Plany zatrudnieniowe firm z powiatu skierniewickiego w 2009 r.</i>	48
5.1 Plany zatrudnienia absolwentów w 2009 r.....	48
5.2 Specjalności poszukiwane oraz zawody deficytowe i nadwyżkowe według pracodawców.....	53
5.3 Podsumowanie	59
Załącznik nr 1.....	67
Kwestionariusz wywiadu telefonicznego CATI	67
Załącznik nr 2.....	76
Zawody w ramach grup zawodowych.....	76

Spis tabel:

Tabela 1 – Wielkość przedsiębiorstwa wg REGON i w próbie	10
Tabela 2. Próba badawcza według wielkość przedsiębiorstwa	11
Tabela 3. Próba badawcza według formy prawnej przedsiębiorstwa.....	11
Tabela 4. Próba badawcza według przedmiot działalności przedsiębiorstwa	11
Tabela 5. Próba badawcza według sekcji PKD	12
Tabela 6. Próba badawcza według stanowiska zajmowanego przez respondenta.....	13
Tabela 7. Deklarowany kontakt/współpraca firmy ze szkołą o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	15
Tabela 8. Powody braku współpracy ze szkołami o profilu zawodowym	16
Tabela 9 . Rodzaje szkół z jakimi współpracowano w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	19
Tabela 10. Zakres współpracy z szkołami o profilu zawodowym wg wielkości przedsiębiorstwa	20
Tabela 11. Poziom zadowolenia ze współpracy z szkołami o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	23
Tabela 12. Korzystne dla przedsiębiorstwa aspekty współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi – wg wielkości przedsiębiorstwa	23
Tabela 13 . Negatywne dla przedsiębiorstwa aspekty współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi – wg wielkości przedsiębiorstwa	25
Tabela 14. Zatrudnienie / poszukiwanie absolwentów szkół o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat wg wielkości przedsiębiorstwa.....	28
Tabela 15. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w mikroprzedsiębiorstwach.....	29
Tabela 16. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w małych przedsiębiorstwach	30
Tabela 17. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w średnich i dużych przedsiębiorstwach	31
Tabela 18. Powody nie zatrudniania absolwentów szkół o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	33
Tabela 19. Współpraca ze szkołami, a zatrudnienie absolwentów – wg wielkości przedsiębiorstwa ...	34
Tabela 20. Czy absolwenci zatrudnieni w ostatnich 2 latach odbyli przedtem praktykę lub staż w przedsiębiorstwie?	36
Tabela 21. Korzystanie przy zatrudnianiu absolwentów z programów wspierających.....	37
Tabela 22. Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa	41
Tabela 23. Ranking cech osobowych i zawodowych absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych ważnych dla pracodawców – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	42
Tabela 24. Słabe strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	44
Wykres 18. Mocne strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	46
Tabela 25. Mocne strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	46
Tabela 26. Plany zatrudnienia nowych pracowników w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstwa.	49
Tabela 27. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	51
Tabela 28. Porównanie estymowanej struktury zatrudnienia w latach 2007 i 2008 oraz 2009.....	53
Tabela 29. Zawody poszukiwane przez przedsiębiorstwa planujące zatrudnienie w 2009 roku absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych	54

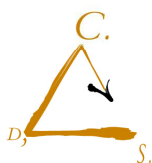
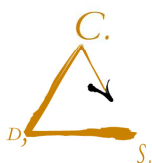

Tabela 30. Miesięczne wynagrodzenie brutto oferowane absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	55
Tabela 31. Grupy do których należą zawody uznane za deficytowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego.....	56
Tabela 32. Grupy do których należą zawody uznane za nadwyżkowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego.....	58
Tabela 33. Zawody poszukiwane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego w podziale na grupy zawodowe.....	76
Tabela 34. Zawody uznane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego za deficytowe w podziale na grupy zawodowe	76
Tabela 35. Zawody uznane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego za nadwyżkowe w podziale na grupy zawodowe	77

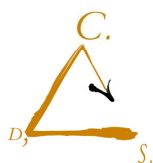
Spis wykresów:

Wykres 1. Błąd oszacowania dla przyjętej próby	9
Wykres 2. Deklarowany kontakt/współpraca firmy ze szkołą o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa	14
Wykres 3. Powody braku współpracy ze szkołami o profilu zawodowym.....	16
Wykres 4. Rodzaje szkół z jakimi współpracowano w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	18
Wykres 5. Zakres współpracy z szkołami o profilu zawodowym wg wielkości przedsiębiorstwa.....	20
Wykres 6. Odsetek podmiotów współpracujących ogólnie zadowolonych ze współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową – wg wielkości przedsiębiorstwa	22
Wykres 7. Zatrudnienie/poszukiwanie absolwentów szkół o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat wg wielkości przedsiębiorstwa.....	27
Wykres 8. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w mikroprzedsiębiorstwach.....	29
Wykres 9. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w małych przedsiębiorstwach	30
Wykres 10. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w średnich i dużych przedsiębiorstwach.....	31
Wykres 11. Powody nie zatrudniania absolwentów szkół o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	32
Wykres 12. Współpraca ze szkołami, a zatrudnienie absolwentów	34
Wykres 13. Odbicie praktyki/stażu, a zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.....	35
Wykres 14. Korzystanie przy zatrudnianiu absolwentów z programów wspierających	37
Wykres 15. Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa	40
Wykres 16. Ranking cech osobowych i zawodowych absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych ważnych dla pracodawców.....	42
Wykres 17. Słabe strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	44
Wykres 19. Plany zatrudniania nowych pracowników w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstw	49
Wykres 20. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku * – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	50
Wykres 21. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku, w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw powiatu – wg wielkości przedsiębiorstwa.....	51
Wykres 22. Porównanie estymowanej struktury zatrudnienia w latach 2007 i 2008 oraz 2009	52

Wykres 23. Grupy zawodowe poszukiwane wg przybliżonej liczby przedsiębiorstw planujących zatrudnienie	54
Wykres 24. Miesięczne wynagrodzenie brutto oferowane absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.....	55
Wykres 25. Grupy do których należą zawody uznane za deficytowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego.....	56
Wykres 26. Grupy do których należą zawody uznane za nadwyżkowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego.....	58

I Wstęp

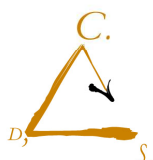
Niniejszy raport powstał w oparciu o badania przeprowadzone w ramach projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”, nr WND-POKL.09.02.00-10-006/08 realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*, Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*. Projekt jest finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa.

Zespół projektu tworzą: Ada Kopeć – kierownik projektu, Marta Makowska i Karolina Wójcik - asystentki projektu oraz eksperci:

- Cezary Ułasiński (ekspert kluczowy), Dagmara Bieńkowska, Justyna Szymańska – eksperci w dziedzinie badań społecznych związanych z rynkiem pracy i edukacją (m.in. badania potrzeb, preferencji i opinii pracodawców, otoczenia ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w woj. świętokrzyskim, podkarpackim, zachodniopomorskim) oraz analiz rynku pracy m.in. w zakresie tworzenia nowych narzędzi rynku pracy, analizy potrzeb szkoleniowych pracodawców. Eksperti w zakresie planowania i zarządzania strategicznego, budowania partnerstw między instytucjami sektorów publicznego i biznesowego oraz budowania klimatu dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Realizację projektu wspierają także eksperci w dziedzinie edukacji i kształcenia zawodowego: Marek Filipczyk, Tadeusz Wicki i dr Jerzy Lackowski oraz socjolodzy: dr Szymon Czarnik, dr Marcin Kocór, dr Tomasz Masłyk.

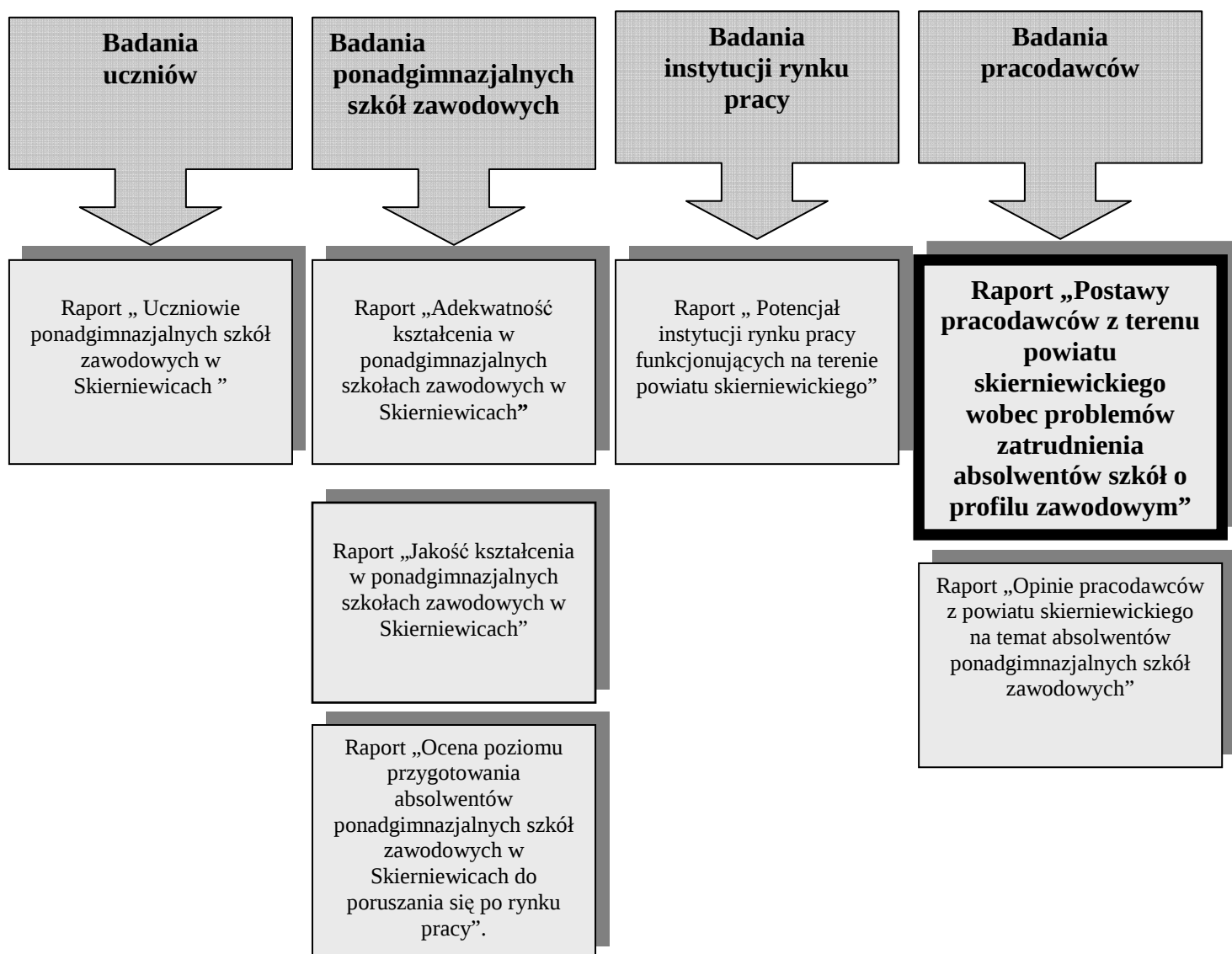
Szczegółowy opis projektu oraz pozostałe raporty badawcze (opracowane w ramach projektu) znajduje się na stronie internetowej www.cds.krakow.pl, w dziale *Aktualności*.

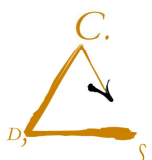

1.1 Metodologia badań

Badanie pracodawców, obok badań uczniów, ponadgimnazjalnych szkół zawodowych i instytucji rynku pracy, stanowiło jeden z etapów procesu badawczego zaplanowanego w ramach realizacji projektu „Identyfikacja i analiza potrzeb edukacyjnych ponadgimnazjalnego szkolnictwa zawodowego w Skierniewicach”.

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania zrealizowanego w okresie od stycznia do marca 2009 roku wśród przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego. Zasadniczym celem badania było dostarczenie możliwie wyczerpującej informacji o sytuacji na rynku pracy w zakresie zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych tj. zasadniczych

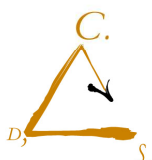

szkół zawodowych, techników oraz liceów profilowanych. W szczególności celem badania było dostarczenie informacji odnośnie następujących kwestii:

- jaki jest zakres zjawiska współpracy przedsiębiorstw z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi?
 - jaki odsetek przedsiębiorstw współpracuje z szkołami?
 - jaki jest przedmiot tej współpracy?
 - jak przedsiębiorcy oceniają współpracę z szkołami?
- analiza problemów zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, w tym:
 - poziom zatrudnienia absolwentów w latach 2007 – 2008;
 - okoliczności sprzyjające zatrudnieniu absolwentów;
- ocena poziomu przygotowania zawodowego absolwentów, w tym:
 - poziom zadowolenia pracodawców z przygotowania zawodowego absolwentów oraz czynniki warunkujące;
 - ocena kompetencji kluczowych absolwentów;
- prognoza zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku, w tym:
 - szacunkowa liczba przedsiębiorców, deklarujących zatrudnienie absolwentów;
 - jakie specjalizacje zawodowe są szczególnie poszukiwane.

Badaniem objęto pracodawców prowadzących działalność na terenie powiatu skierniewickiego. Próbę losową o liczebności $N=300$ przedsiębiorstw pobrano w sposób losowo - warstwowy, gdzie warstwy stanowiły mikro przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 osób, przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10 do 49 pracowników oraz przedsiębiorstwa średnie zatrudniające 50 do 249 i duże zatrudniające 250 i więcej pracowników. Ogółem przeprowadzono 307 ważnych wywiadów. Bezpośrednimi rozmówcami byli właściciele przedsiębiorstw, kadra kierownicza odpowiedzialna za nabór nowych pracowników lub pracownicy/kierownicy działów zarządzania zasobami ludzkimi, specjaliści do spraw zarządzania personelem etc. Badanie zrealizowano techniką wspieranego komputerowo wywiadu telefonicznego CATI.

Wyniki badania przedstawiono w niniejszym raporcie w zróżnicowaniu dla mikro przedsiębiorstw (1 do 9 zatrudnionych), małych przedsiębiorstw (10 do 49 zatrudnionych) oraz średnich i dużych łącznie (50 do 250 i więcej zatrudnionych). Połączenie kategorii firm średnich i dużych było konieczne z uwagi na bardzo niewielką liczebność tych ostatnich.

Oprócz rozkładów procentowych we wszystkich tabelach i wykresach w kolumnie „Liczba” zamieszczono przybliżoną faktyczną liczbę przedsiębiorstw w powiecie skierniewickim do jakiej odnosi się dany wynik. Liczba ta została obliczona w procesie „ważenia” próby w oparciu o dane REGON¹ i może być obarczona błędem. Tym niemniej liczby te pozwalają na natychmiastowe uchwycenie skali badanego zjawiska i stanowią ułatwienie dla czytelnika Raportu.

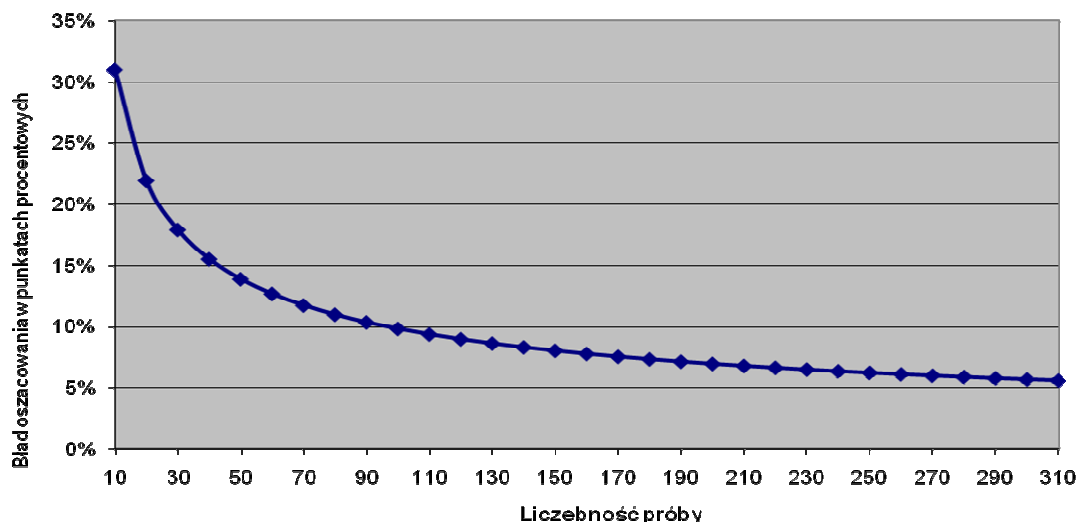
W większości przypadków tabele skrzyżne, prezentujące zróżnicowanie wyników badania dla różnych subkategorii respondentów, przedstawiają dane obliczone na niewielkich liczebnie podpróbkach i co za tym idzie, nie mogą być bezkrytycznie uogólniane na całą populację. Dane tego rodzaju zaznaczono w tabelach kursywą.

1.1.1 Reprezentatywność próby

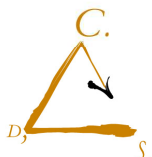
Błąd oszacowania dla całej próby $N=307$ i proporcji 50%/50% wynosi $\pm 5,54$ punktu procentowego oraz dla proporcji 90%/10% wynosi $\pm 3,32$ punktu procentowego. Dla podpróbek o mniejszych liczebnościach błąd ten może być znacząco wyższy. Poniższy wykres ułatwia odczytanie wartości błędu oszacowania dla wyników obliczanych dla podpróbek o liczebnościach mniejszych niż 300 jednostek.

Wykres 1. Błąd oszacowania dla przyjętej próby

Błąd oszacowania zależnie od wielkości próby

¹ REGON - Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, utworzony na podstawie Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej. Aktualizowany zbiór informacji o podmiotach gospodarki narodowej prowadzony w systemie informatycznym w postaci centralnej bazy danych oraz terenowych baz danych (źródło: www.stat.gov.pl). Wyjaśnienie dotyczące błędu, jakim obarczone mogą być dane oparte na bazie REGON – w dalszej części rozdziału.

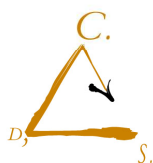

Próbę badawczą do omawianego badania pobrano w sposób losowo – warstwowy z uwagi na wielkość przedsiębiorstwa. Proporcje w próbie mikro przedsiębiorstw, małych oraz z średnich i dużych z założenia nie odpowiadają proporcją rzeczywistym. Jak wynika z danych WUS (baza REGON) 95% ogółu przedsiębiorstw działających w powiecie skierniewickim to mikro przedsiębiorstwa. Gdyby w próbie badawczej zachowano tę proporcję znalazłoby się w niej jedynie 15 przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 10 pracowników, co uniemożliwiłoby sensowną analizę. W tej sytuacji reprezentacje w próbie przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 10 pracowników celowo powiększono, a następnie wyniki badania poddano „ważeniu”. „Ważenie” próby jest zabiegiem statystycznym pozwalającym na skorygowanie rezultatów uzyskanych w badaniu tak, jakby było ono przeprowadzone na próbie odzwierciedlające faktyczne proporcje przedsiębiorstw o różnej liczbie pracowników. Poniższa tabela przedstawia proporcje pomiędzy przedsiębiorstwami różnych wielkości wg danych WUS oraz w próbie badawczej.

Tabela 1 – Wielkość przedsiębiorstwa wg REGON i w próbie

Wielkość przedsiębiorstwa	Dane z REGON		Dane z próby	
	Liczba	%	Liczba	%
Od 1 do 9 pracowników	6 835	95,0%	187	60,9%
Od 10 do 49 pracowników	296	4,1%	85	27,7%
Od 50 do 249	51	0,7%	30	9,8%
250 i więcej	9	0,1%	5	1,6%
Razem	7 191	100,0%	307	100,0%

Ponieważ „ważenia” wyników dokonano w oparciu o dane z bazy REGON reprezentatywności wyników jest również uzależniona nie tylko od błędu statystycznego, ale także od jakości danych, w oparciu o które skorygowano wyniki. Dotyczy to szczególnie takich obliczeń jak np. prognoza wielkości przyszłego zatrudnienia absolwentów, na którą to prognozę bezpośredni wpływ wywiera założona liczba przedsiębiorstw działających w powiecie. Baza REGON jest jedynym dostępnym źródłem informacji o liczbie i strukturze przedsiębiorstw działających na danym obszarze. Trzeba jednak pamiętać, iż baza ta jest często wysoce nieaktualna i oprócz podmiotów aktywnych zawiera także przedsiębiorstwa, które nie prowadzą już działalności. W takim przypadku prognozy oparte na danych REGON mogą być znacząco przeszacowane.

1.1.2 Charakterystyka próby badawczej

Poniższe zestawienia prezentują podstawowe charakterystyki próby badawczej podmiotów objętych badaniem. W próbie znalazło się 187 przedsiębiorstw mikro, 85 małych oraz 35 średnich i dużych. Liczebności te pozwalają uznać próbę za reprezentatywną dla badanej populacji. Ponieważ próba pobrana była w sposób losowy zakładamy iż prezentowana wyżej struktura próby z uwagi na branżę firmy, odpowiada rzeczywistej strukturze branżowej aktywnych przedsiębiorstw działających w powiecie skierniewickim.

Tabela 2. Próba badawcza według wielkość przedsiębiorstwa

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba	%
Od 1 do 9 pracowników	187	60,9%
Od 10 do 49 pracowników	85	27,7%
Od 50 do 249	30	9,8%
250 i więcej	5	1,6%
Razem	307	100,0%

Tabela 3. Próba badawcza według formy prawnej przedsiębiorstwa

Forma prawna	Liczba	%
Osoba (osoby) fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	153	49,8%
Spółka prawa handlowego (akcyjna, z o.o. etc)	75	24,4%
Działalność gospodarcza osoby prawnej np. Fundacji, Stowarzyszenia	12	3,9%
Spółdzielnia	13	4,2%
Przedsiębiorstwo państwowe	5	1,6%
Instytucja publiczna (szkoła, urząd, szpital)	49	16,0%
Razem	307	100,0%

Tabela 4. Próba badawcza według przedmiot działalności przedsiębiorstwa

Przedmiot działalności	Liczba	%
Produkcja	29	9,4%
Handel	91	29,6%
Usługi	187	60,9%
Razem	307	100,0%

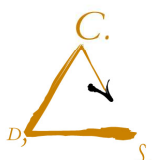

Tabela 5. Próba badawcza według sekcji PKD

Sekcje PKD	Liczba	%
A- ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	7	2,3%
C- PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	27	8,8%
D- WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	1	0,3%
E- DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	3	1,0%
F- BUDOWNICTWO	21	6,8%
G- HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	99	32,2%
H- TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	9	2,9%
I- DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	9	2,9%
J- INFORMACJA I KOMUNIKACJA	10	3,3%
K- DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	11	3,6%
L- DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	6	2,0%
M- DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	18	5,9%
N- DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	9	2,9%
O- ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	3	1,0%
P- EDUKACJA	31	10,1%
Q- OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	16	5,2%
R- DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	10	3,3%
S- POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	17	5,5%
Razem	307	100,0%

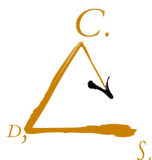
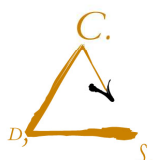

Tabela 6. Próba badawcza według stanowiska zajmowanego przez respondenta

Stanowisko	Liczba	%
Właściciel	129	42,0%
Dyrektor, prezes, członek zarządu itp.	55	17,9%
Kierownik działu kadr, specjalista ds. zatrudnienia, zarządzania zasobami ludzkimi itp.	123	40,1%
Razem	307	100,0%

II Współpraca przedsiębiorstw z terenu powiatu skierniewickiego ze szkołami o profilu zawodowym

Poniższy rozdział prezentuje wyniki badania pokazujące zakres współpracy przedsiębiorstw z terenu powiatu skierniewickiego z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Na kolejnych wykresach przedstawiono charakterystykę takich kontaktów oraz ich ocenę z punktu widzenia przedsiębiorców.

2.1 Zakres współpracy ze szkołami

Prezentowany wykres przedstawia odsetki przedsiębiorstw wg liczby zatrudnionych, które w okresie ostatnich 2 lat miały jakieś kontakty lub podjęły współpracę z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi.

Wykres 2. Deklarowany kontakt/współpraca firmy ze szkołą o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa

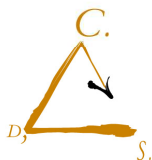
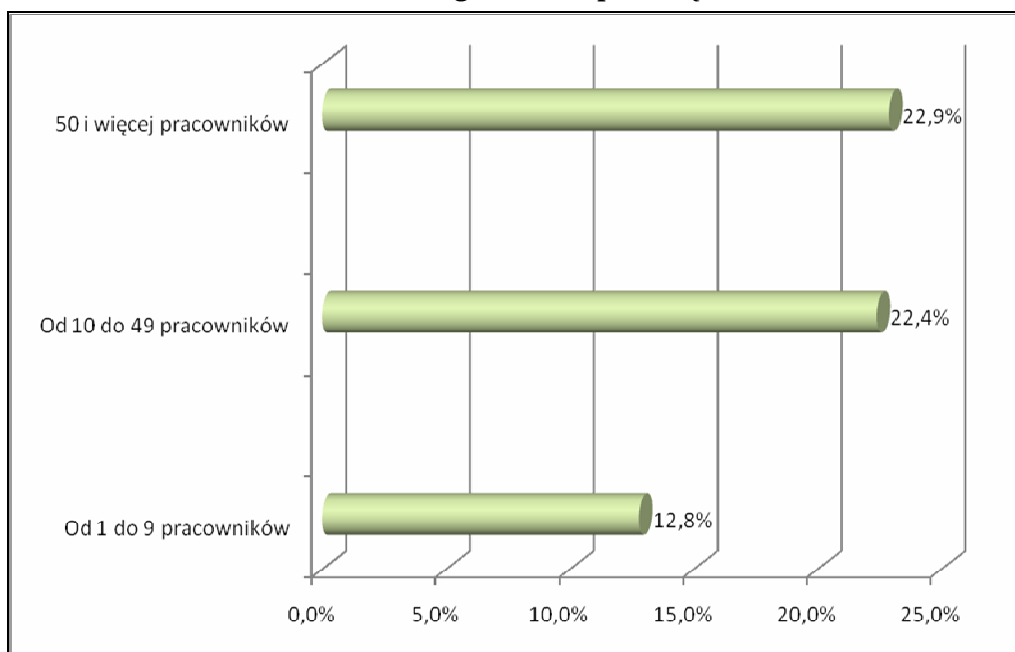

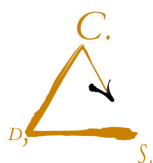

Tabela 7. Deklarowany kontakt/współpraca firmy ze szkołą o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak	877	12,8%	66	22,4%	14	22,9%	957	13,3%
Nie	5 958	87,2%	230	77,6%	46	77,1%	6 234	86,7%
Ogółem	6 835	100,0%	296	100,0%	60	100,0%	7 191	100,0%

Jakikolwiek kontakt lub współpracę z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi deklaruje w okresie ostatnich 2 lat: 12,8% mikroprzedsiębiorstwa, 22,4% małych oraz 22,9% średnich i dużych przedsiębiorstw. Dla ogółu przedsiębiorstw działających w powiecie skierniewickim odsetek deklarujących kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi wynosi 13,3%. Dane te wskazują wyraźnie, iż wielkość przedsiębiorstw jest czynnikiem istotnie wpływającym na częstotliwość kontaktów ze szkołami zawodowymi. Pracodawcy zatrudniający więcej niż dziesięciu pracowników zdecydowanie częściej posiadają relacje współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi.

Przedstawiciele przedsiębiorstw, które w okresie ostatnich 2 lat nie miały żadnych kontaktów z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, poproszono o podanie przyczyn. Poniższy wykres i tabela prezentują hierarchię powodów dla których przedsiębiorstwa nie kontaktowały się ze szkołami zawodowymi.

Wykres 3. Powody braku współpracy ze szkołami o profilu zawodowym

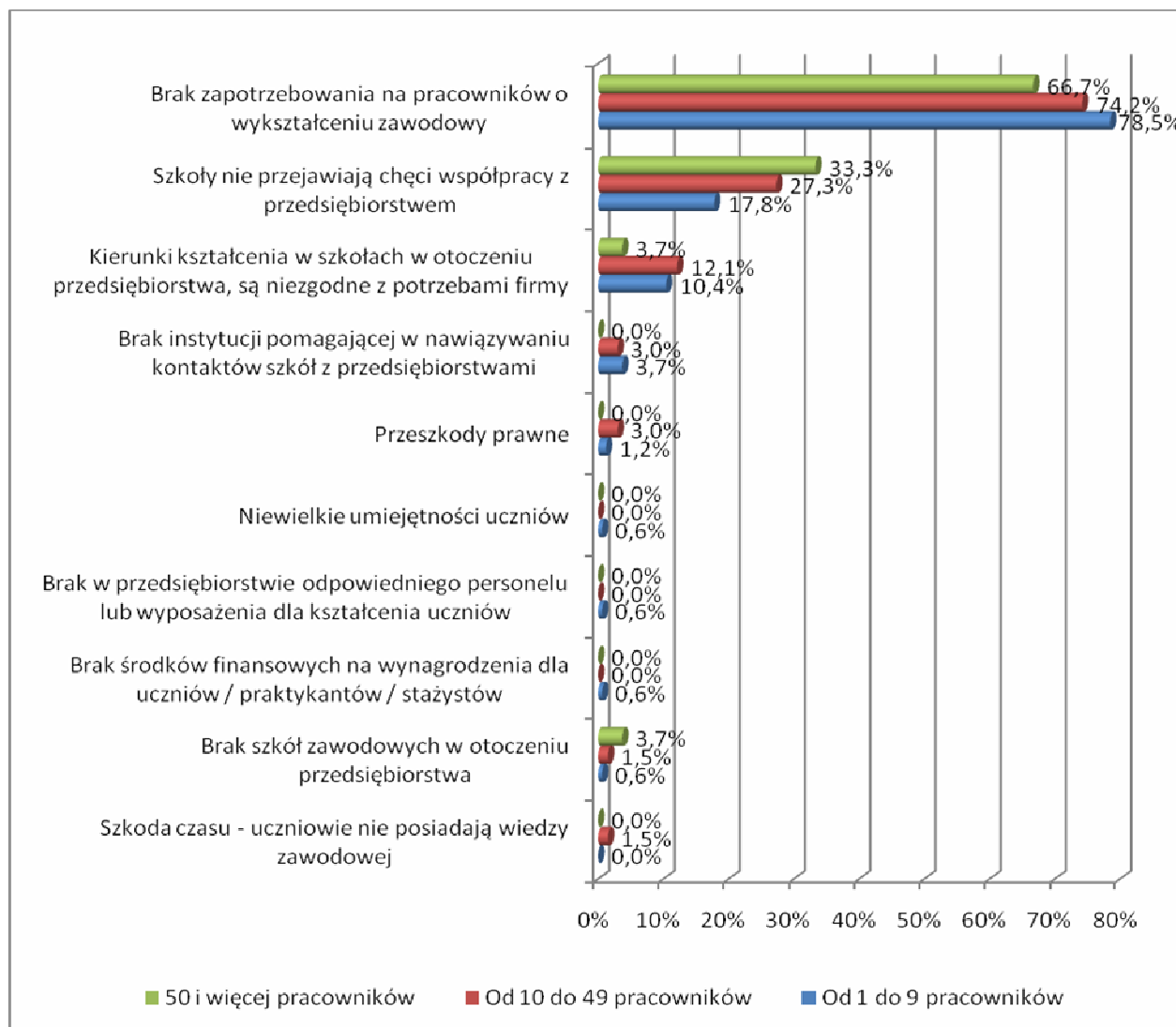

Tabela 8. Powody braku współpracy ze szkołami o profilu zawodowym

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	od 1 do 9		od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	% resp.	Liczba	% resp.	Liczba	% resp.	Liczba	% resp.
Brak zapotrzebowania na pracowników o wykształceniu zawodowy	4 679	78,5%	171	74,2%	31	66,7%	4 880	78,3%

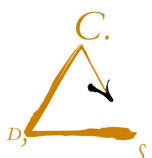

Szkoły nie przejawiają chęci współpracy z przedsiębiorstwem	1 060	17,8%	63	27,3%	15	33,3%	1 138	18,3%
Kierunki kształcenia w szkołach w otoczeniu przedsiębiorstwa, są niezgodne z potrzebami firmy	621	10,4%	28	12,1%	2	3,7%	651	10,4%
Brak instytucji pomagającej w nawiązywaniu kontaktów szkół z przedsiębiorstwami	219	3,7%	7	3,0%	0	0,0%	226	3,6%
Przeszkody prawne	73	1,2%	7	3,0%	0	0,0%	80	1,3%
Brak szkół zawodowych w otoczeniu przedsiębiorstwa	37	0,6%	3	1,5%	2	3,7%	42	0,7%
Brak środków finansowych na wynagrodzenia dla uczniów / praktykantów / stażystów	37	0,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	0,6%
Brak w przedsiębiorstwie odpowiedniego personelu lub wyposażenia dla kształcenia uczniów	37	0,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	0,6%
Niewielkie umiejętności uczniów	37	0,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	0,6%
Szkoda czasu - uczniowie nie posiadają wiedzy zawodowej	0	0,0%	3	1,5%	0	0,0%	3	0,1%

* odsetki w tabeli nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Najczęściej wskazywanym powodem braku kontaktów przedsiębiorstwa z szkołami zawodowymi jest „Brak zapotrzebowania na pracowników o wykształceniu zawodowym”.

17

Powód ten wskazuje od około 67% przedsiębiorstw średnich i dużych do około 79% mikro przedsiębiorstw.

Na brak zainteresowania współpracą ze strony szkół wskazuje około 18% mikroprzedsiębiorstw, które nie miały kontaktów ze szkołami, około 27% firm małych oraz około 33% firm średnich i dużych. Można zauważyć iż im większa firma tym częściej jako motyw braku współpracy podawany jest brak zainteresowania ze strony szkół. Podsumowując, pracodawcy zdecydowanie oczekują, że to szkoła będzie aktywnym inicjatorem wzajemnych relacji współpracy a zawiązana współpraca będzie skutkowała mierzalnymi korzyściami dla pracodawców (np. przygotowanie zawodowe przyszłych pracowników w przypadku klas patronackich).

2.2 Charakter kontaktu ze szkołami

Poniższy wykres i tabela przedstawiają rodzaje szkół, z jakimi współpracowały przedsiębiorstwa objęte badaniem w okresie ostatnich 2 lat.

Wykres 4. Rodzaje szkół z jakimi współpracowano w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa

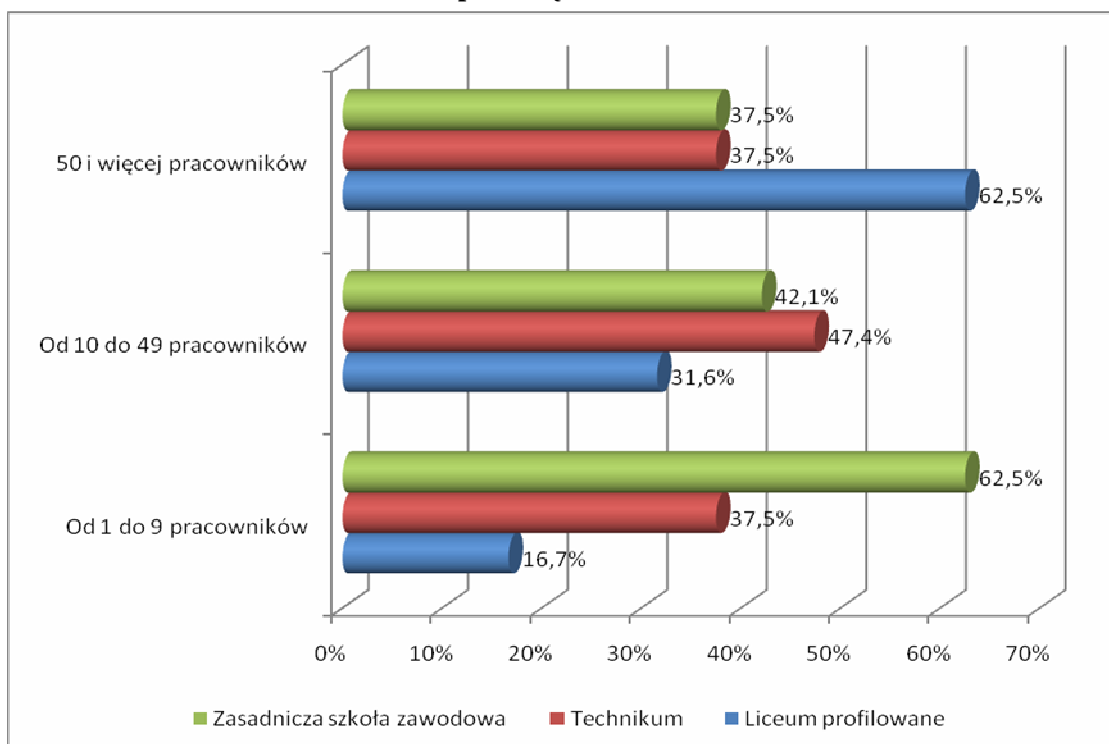

Tabela 9 . Rodzaje szkół z jakimi współpracowano w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa

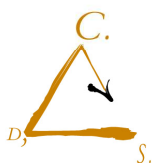
	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zasadnicza szkoła zawodowa	548	62,5%	28	42,1%	5	37,5%	581	60,7%
Technikum	329	37,5%	31	47,4%	5	37,5%	365	38,2%
Liceum profilowane	146	16,7%	21	31,6%	9	62,5%	176	18,4%

* odsetki w tabeli nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Współpracę z zasadniczą szkołą zawodową nawiązało w okresie ostatnich 2 lat około 61% ogółu przedsiębiorstw z terenu powiatu skierniewickiego, które miały kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Dla mikroprzedsiębiorstw odsetek mających kontakt z zasadniczymi szkołami zawodowymi wynosi około 63%, dla małych około 42%, zaś dla średnich i dużych około 38%.

Kontakty z technikami miało około 38% ogółu przedsiębiorstw, które miały w ogóle jakieś kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Dla mikroprzedsiębiorstw oraz firm średnich i dużych odsetek ten wyniósł około 38%, dla firm małych około 47%.

Współpracę z liceami profilowanymi nawiązało około 18% grupy mającej kontakty z szkołami o profilu zawodowym. Odsetek ten jest wyższy dla przedsiębiorstw średnich i dużych – około 63%, dla małych wynosi około 32%, zaś dla mikro około 17%.

Wykres 5. Zakres współpracy z szkołami o profilu zawodowym wg wielkości przedsiębiorstwa

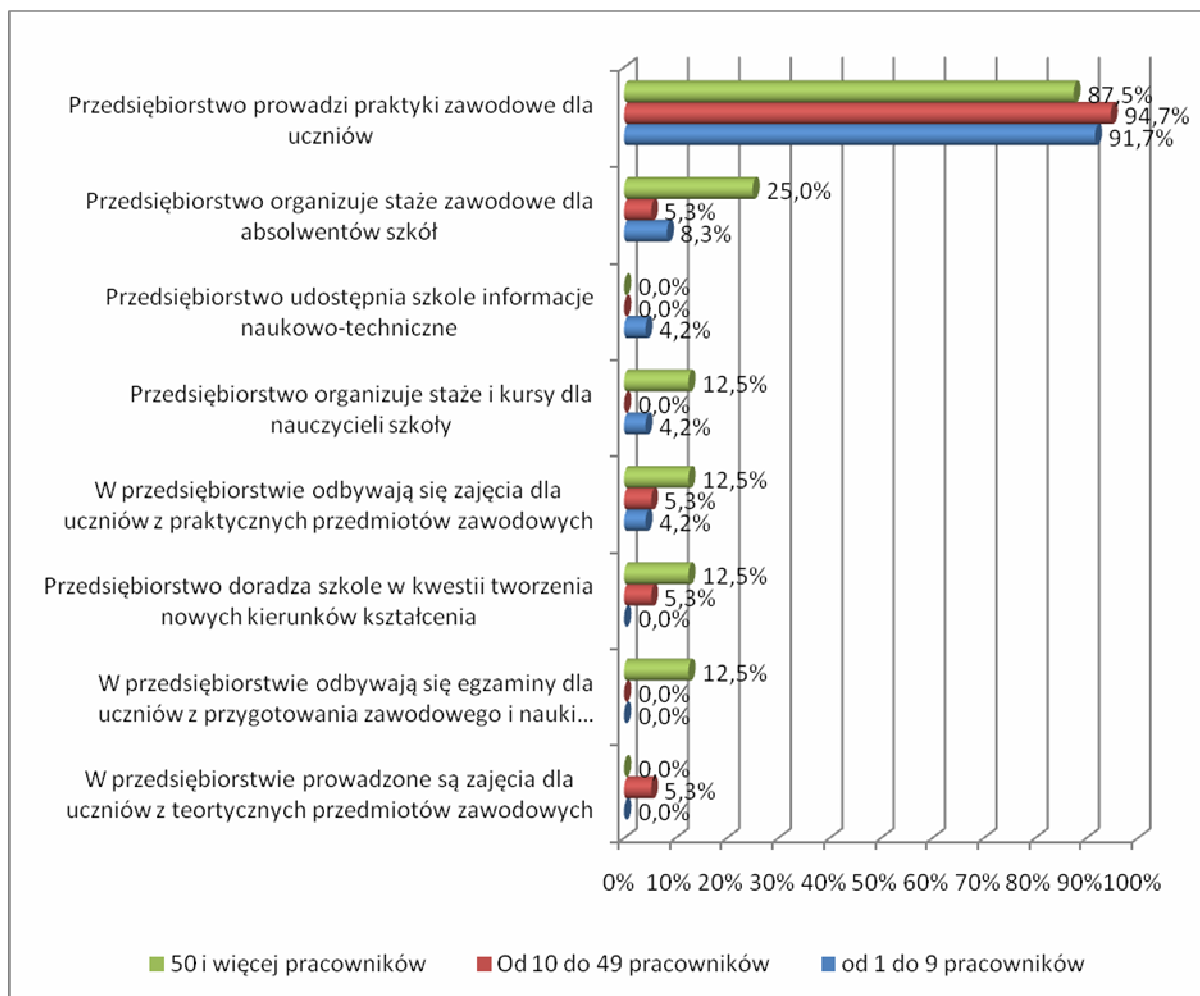

Tabela 10. Zakres współpracy z szkołami o profilu zawodowym wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Przedsiębiorstwo prowadzi praktyki zawodowe dla uczniów	804	91,7%	63	94,7%	12	87,5%	879	91,8%
Przedsiębiorstwo organizuje staże zawodowe dla absolwentów szkół	73	8,3%	3	5,3%	3	25,0%	80	8,4%

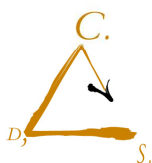

W przedsiębiorstwie odbywają się zajęcia dla uczniów z praktycznych przedmiotów zawodowych	37	4,2%	3	5,3%	2	12,5%	42	4,4%
Przedsiębiorstwo organizuje staże i kursy dla nauczycieli szkoły	37	4,2%	0	0,0%	2	12,5%	38	4,0%
Przedsiębiorstwo udostępnia szkole informacje naukowo-techniczne	37	4,2%	0	0,0%	0	0,0%	37	3,8%
W przedsiębiorstwie prowadzone są zajęcia dla uczniów z teoretycznych przedmiotów zawodowych	0	0,0%	3	5,3%	0	0,0%	3	0,4%
W przedsiębiorstwie odbywają się egzaminy dla uczniów z przygotowania zawodowego i nauki zawodu	0	0,0%	0	0,0%	2	12,5%	2	0,2%
Przedsiębiorstwo doradza szkole w kwestii tworzenia nowych kierunków kształcenia	0	0,0%	3	5,3%	2	12,5%	5	0,5%

* odsetki w tabeli nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Organizacja praktyk zawodowych, to jedyny rodzaj kontaktu z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, wskazywany przez niemal wszystkie przedsiębiorstwa (około 92%), które miały jakiś kontakt z takimi szkołami w okresie ostatnich 2 lat. Drugi co do częstości wskazań rodzaj kontaktu – organizacja stażów zawodowych – wskazuje już jedynie około 8% przedsiębiorstw, które miały kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Inne rodzaje kontaktów są jeszcze rzadsze i występują sporadycznie.²

² Więcej informacji na temat współpracy skierniewickich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z pracodawcami znajduje się w raporcie „Adekwatność kształcenia w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w Skierniewicach”.

2.3 Ocena współpracy ze szkołami o profilu zawodowym

Przedstawiciele przedsiębiorstw, które nawiązały w okresie ostatnich dwóch lat jakieś kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, poproszono o dokonanie ogólnej oceny zadowolenia z tej współpracy. Pomiaru dokonano na skali: „zupełnie niezadowolony”, „raczej niezadowolony”, „obojętni - ani zadowolony, a nieniezadowolony”, „raczej zadowolony”, „w pełni zadowolony”.

Poniższy wykres przedstawia odsetki zagregowanych wskazań „w pełni zadowolony” plus „raczej zadowolony”. W tabeli przedstawiono pełne rozkłady odpowiedzi respondentów.

Wykres 6. Odsetek podmiotów współpracujących ogólnie zadowolonych ze współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową – wg wielkości przedsiębiorstwa

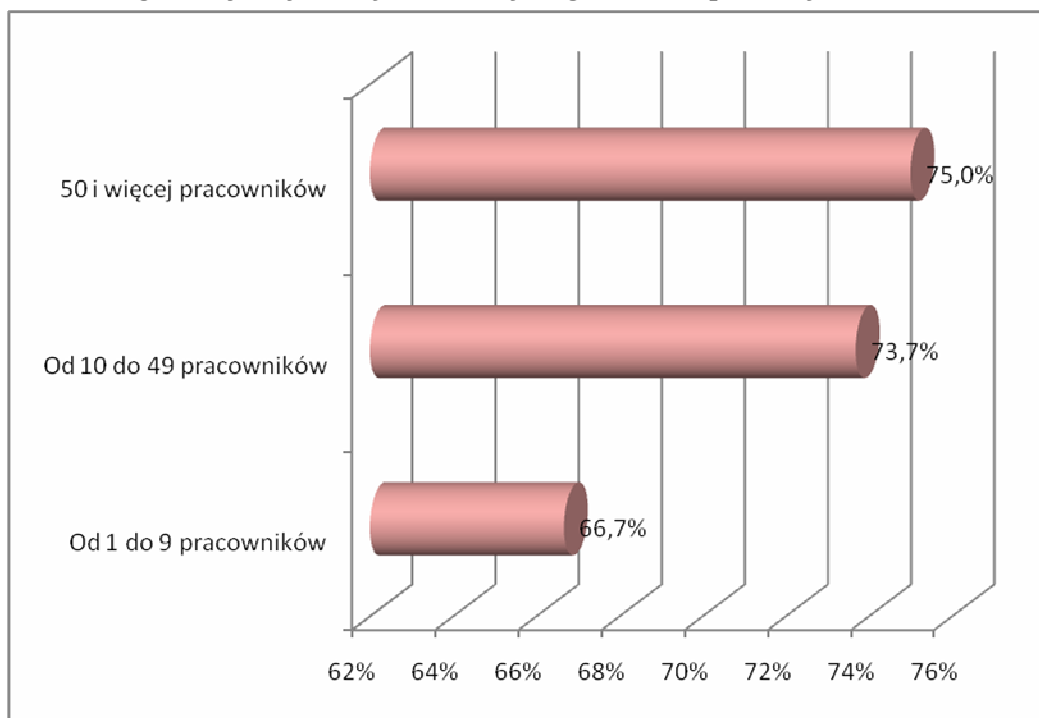

Tabela 11. Poziom zadowolenia ze współpracy z szkołami o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zupełnie niezadowoleni	110	12,5%	3	5,3%	2	12,5%	115	12,0%
Raczej niezadowoleni	73	8,3%	7	10,5%	2	12,5%	82	8,5%
Obojętni - ani zadowoleni, ani niezadowoleni	110	12,5%	7	10,5%	0	0,0%	117	12,2%
Raczej zadowoleni	439	50,0%	24	36,8%	5	37,5%	468	48,9%
W pełni zadowoleni	146	16,7%	24	36,8%	5	37,5%	176	18,4%
Ogółem	877	100,0%	66	100,0%	14	100,0%	957	100,0%

Około 67% ogółu przedsiębiorstw, które miały kontakt z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi jest mniej lub bardziej zadowolonych z tej współpracy, około 12% ocenia ją obojętnie, zaś około 21% ocenia negatywnie. Odsetek przedsiębiorców usatysfakcjonowanych z współpracy jest relatywnie niższy w mikro przedsiębiorstwach – około 67%, w porównaniu z firmami małymi – około 74% oraz średnimi i dużymi – 75%.

Oprócz ogólnej oceny współpracy, przedsiębiorców poproszono także o wskazanie ewentualnych korzyści lub niedogodności wiążących się z kontaktami z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi.

Tabela 12. Korzystne dla przedsiębiorstwa aspekty współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Pomoc w pracy	256	29,2%	21	31,6%	5	37,5%	282	29,5%
Możliwość wyszkolenie przyszłych pracowników	73	8,3%	7	10,5%	2	12,5%	82	8,5%

Posiadanie dodatkowego pracownika	37	4,2%	14	21,1%			50	5,3%
Dodatkowa tania siła robocza	37	4,2%	3	5,3%			40	4,2%
Promowanie marki	37	4,2%	3	5,3%			40	4,2%
Refundacja za szkolenie uczniów	37	4,2%					37	3,8%
Popularyzacja czytelnictwa	37	4,2%					37	3,8%
Odciążenie pracowników	37	4,2%					37	3,8%
Satysfakcja własna	37	4,2%					37	3,8%
Uczniowie są zmotywowani i zainteresowani pracą	37	4,2%					37	3,8%
Możliwość kształtowania ucznia	37	4,2%					37	3,8%
Bieżące monitorowanie negatywnych zjawisk psychologicznych			3	5,3%			3	0,4%
Pomoc w rozwoju szkół					2	12,5%	2	0,2%
Nie wiem, trudno powiedzieć			7	10,5%	3	25,0%	10	1,1%
Brak zalet/korzyści	219	25,0%	7	10,5%	2	12,5%	228	23,8%
Ogółem	877	100,0%	66	100,0%	14	100,0%	957	100,0%

Okolo 1/4 ogółu przedsiębiorców, którzy nawiązali kontakt z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi nie dostrzega żadnych korzyści dla firmy płynącej z tej współpracy. Zbliżony odsetek okolo 30% wskazuje na pomoc w pracy, jaką uzyskują dzięki współpracy ze szkołą (najpewniej w wyniku praktyk uczniowskich). Analiza uzyskanych wyników potwierdza jednoznacznie, jak ważne jest promowanie współpracy ponadgimnazjalnych szkół zawodowych i pracodawców oraz jak mocno, często i wytrwale należy podkreślać obopólnych korzyści, jakie może ona nieść.

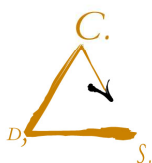
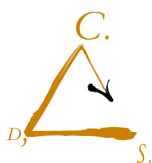

Tabela 13 . Negatywne dla przedsiębiorstwa aspekty współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Małe zainteresowanie pracą ze strony uczniów	146	16,7%					146	15,3%
Problemy wychowawcze	73	8,3%	3	5,3%			77	8,0%
Kradzieże	37	4,2%					37	3,8%
Zbyt mało godzin nauki zawodu	37	4,2%					37	3,8%
Terminy przysyłania uczniów przez szkołę	37	4,2%					37	3,8%
Szkoła nie chce współpracować	37	4,2%					37	3,8%
Brak umiejętności wśród uczniów	37	4,2%					37	3,8%
Brak dyscypliny wśród uczniów	37	4,2%					37	3,8%
Problemy organizacyjne			7	10,5%			7	0,7%
Problemy z wydawaniem orzeczeń			3	5,3%			3	0,4%
Nie wiem, trudno powiedzieć			3	5,3%			3	0,4%
Brak problemów/przeszkód	439	50,0%	45	68,4%	14	100,0%	498	52,0%
Brak odpowiedzialności wśród uczniów			3	5,3%			3	0,4%
Ogółem	877	100,0%	66	100,0%	14	100,0%	957	100,0%

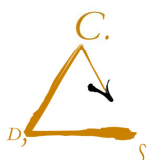
Około połowa przedsiębiorców współpracujących ze szkołami nie dostrzega żadnych problemów, czy przeszkód w tejże współpracy. Względnie najczęściej wskazywanym problemem jest małe zainteresowanie pracą ze strony uczniów (około 15%).

2.4 Podsumowanie

- Kontakt lub współpracę z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi deklaruje w okresie ostatnich 2 lat: 12,8% mikroprzedsiębiorstw, 22,4% małych oraz 22,9% średnich i dużych przedsiębiorstw. Dla ogółu przedsiębiorstw działających w powiecie skierniewickim odsetek deklarujących kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi wynosi 13,3%. Dane te wskazują wyraźnie, iż wielkość przedsiębiorstwa jest czynnikiem istotnie wpływającym na częstotliwość kontaktów ze szkołami zawodowymi.
- Najczęściej wskazywanym powodem braku kontaktów przedsiębiorstwa ze szkołami zawodowymi jest „brak zapotrzebowania na pracowników o wykształceniu zawodowym”. Powód ten wskazuje od około 67% przedsiębiorstw średnich i dużych do około 79% mikroprzedsiębiorstw.
- Organizacja praktyk zawodowych to jedyny rodzaj kontaktu z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi wskazywany przez niemal wszystkie przedsiębiorstwa (około 92%), które miały jakiś kontakt z takimi szkołami w okresie ostatnich 2 lat. Drugi co do częstości wskazań rodzaj kontaktu – organizacja stażów zawodowych – wskazuje już jedynie około 8% przedsiębiorstw, które miały kontakty z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi. Inne rodzaje kontaktów są jeszcze rzadsze i występują sporadycznie.
- Około 67% ogółu przedsiębiorstw, które miały kontakt z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi jest mniej lub bardziej zadowolonych z tej współpracy, około 12% ocenia ją obojętnie, zaś około 21% ocenia negatywnie.
- Około 1/4 ogółu przedsiębiorstw, które nawiązały kontakty z przedstawicielami szkół zawodowych nie dostrzega korzyści dla firm płynących z tej współpracy.

III Problemy zatrudnienia absolwentów szkół ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Trzecia część raportu przynosi odpowiedź na pytanie, jaki odsetek przedsiębiorstw różnej wielkości zatrudniały/poszukiwały pracowników o wykształceniu zawodowym. Kolejne wykresy i tabele przedstawiają szacunkowe liczby zatrudnionych pracowników tej kategorii oraz pomiar poziomu satysfakcji pracodawców z zatrudnienia tychże pracowników.

3.1 Zatrudnienie/poszukiwanie absolwentów w okresie ostatnich 2 lat

Poniższy wykres przedstawia odsetek przedsiębiorstw różnej wielkości, które w okresie ostatnich 2 lat zatrudniły, poszukiwały ale nie zatrudniły i nie poszukiwały absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, bez względu na to, czy przedsiębiorstwo miało uprzednio kontakt ze szkołą tego typu, czy też nie.

Wykres 7. Zatrudnienie/poszukiwanie absolwentów szkół o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat wg wielkości przedsiębiorstwa

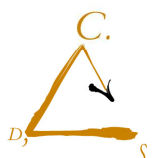
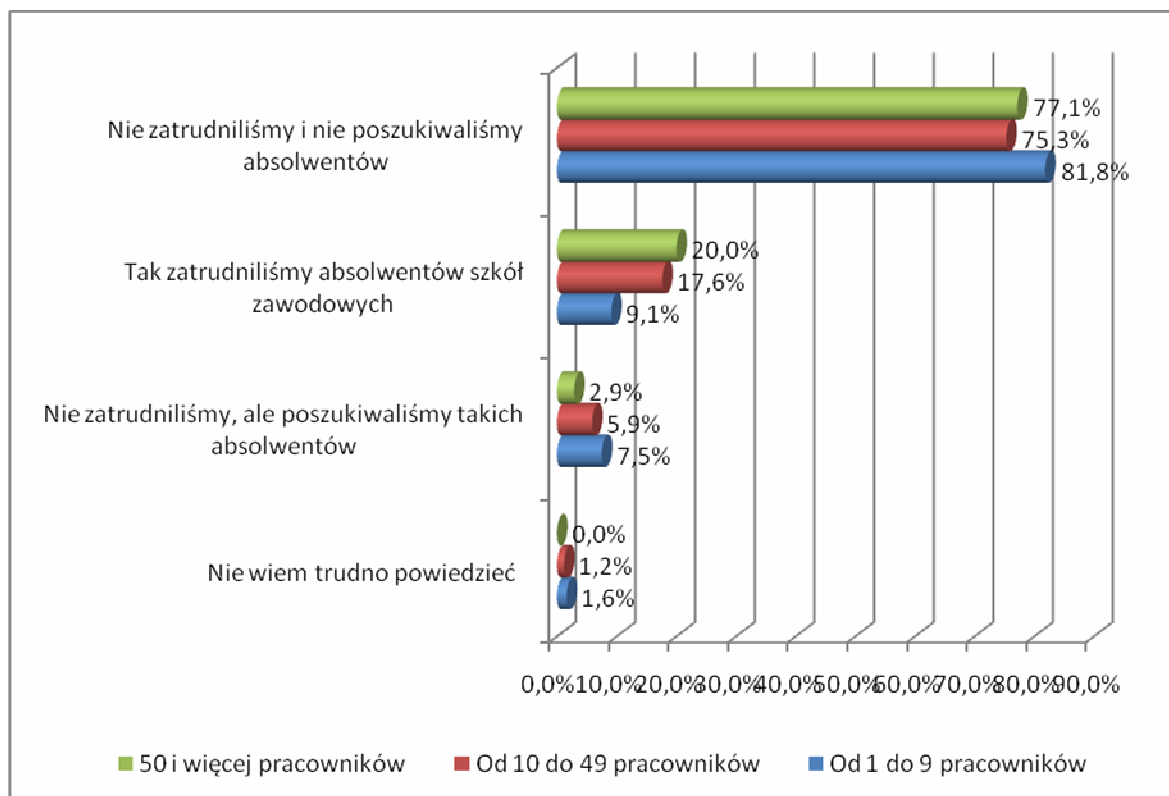

Tabela 14. Zatrudnienie / poszukiwanie absolwentów szkół o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak zatrudniliśmy absolwentów szkół zawodowych	621	9,1%	52	17,6%	12	20,0%	686	9,5%
Nie zatrudniliśmy, ale poszukiwaliśmy takich absolwentów	512	7,5%	17	5,9%	2	2,9%	531	7,4%
Nie zatrudniliśmy i nie poszukiwaliśmy absolwentów	5 592	81,8%	223	75,3%	46	77,1%	5 861	81,5%
Nie wiem trudno powiedzieć	110	1,6%	3	1,2%	0	0,0%	113	1,6%
Ogółem	6 835	100,0%	296	100,0%	60	100,0%	7 191	100,0%

Mikroprzedsiębiorstwa zatrudniały absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych rzadziej (około 9%), niż firmy małe (około 18%) oraz średnie i duże (20%). Jednocześnie mikroprzedsiębiorcy relatywnie najczęściej deklarują, iż bezowocnie poszukiwali pracowników o wykształceniu zawodowym, co może wynikać właśnie z braku współpracy i niedostatecznej wymiany informacji z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w Skierniewicach.

Kolejne tabele i wykresy obrazują związek pomiędzy współpracą z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, a zatrudnieniem/poszukiwaniem w okresie ostatnich dwóch lat absolwentów takich szkół.

Wykres 8. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w mikroprzedsiębiorstwach

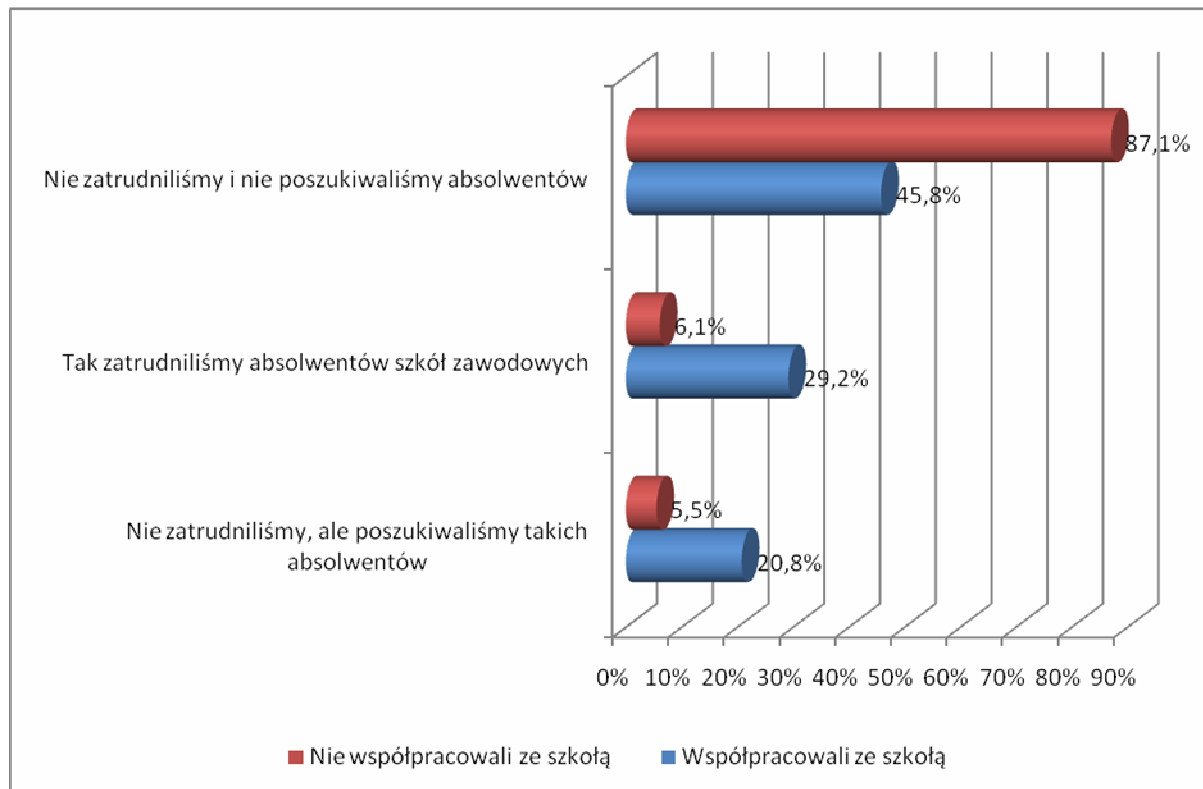

Tabela 15. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w mikroprzedsiębiorstwach

	Współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi				Ogół firm	
	Tak		Nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak zatrudniliśmy absolwentów szkół zawodowych	256	29,2%	366	6,1%	621	9,1%
Nie zatrudniliśmy, ale poszukiwaliśmy takich absolwentów	183	20,8%	329	5,5%	512	7,5%
Nie zatrudniliśmy i nie poszukiwaliśmy absolwentów	402	45,8%	5 190	87,1%	5 592	81,8%
Nie wiem trudno powiedzieć	37	4,2%	73	1,2%	110	1,6%
Ogółem	877	100,0%	5 958	100,0%	6 835	100,0%

Wykres 9. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w małych przedsiębiorstwach

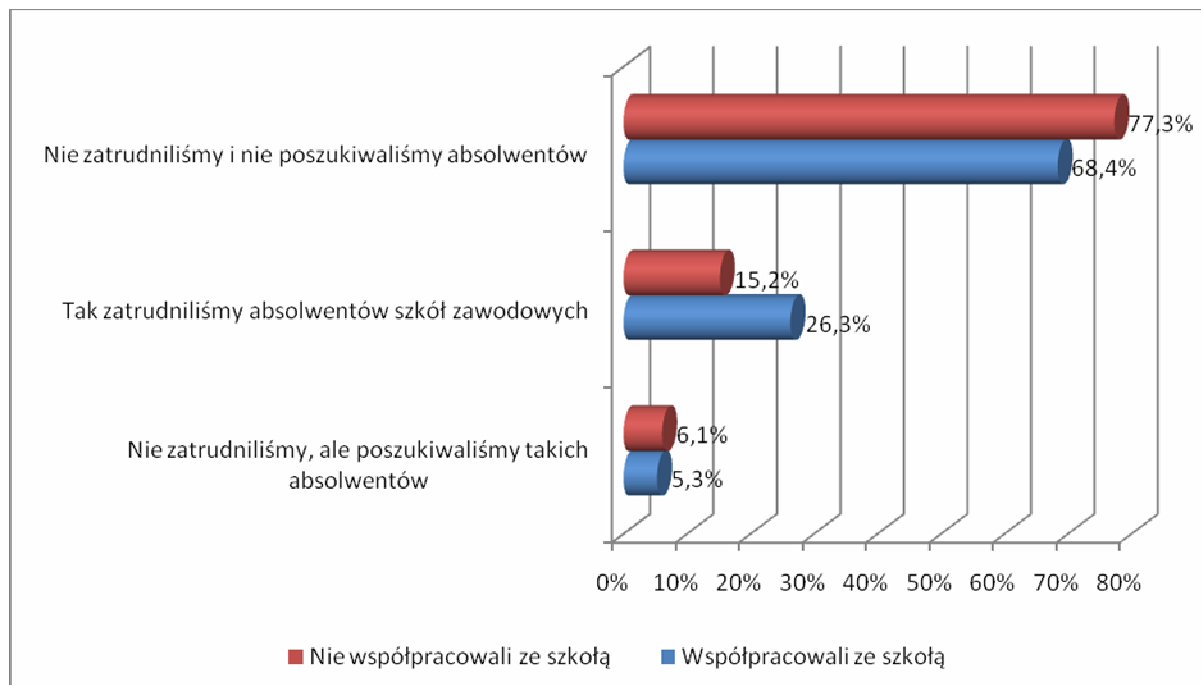

Tabela 16. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w małych przedsiębiorstwach

	Współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi				Ogół firm	
	Tak		Nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak zatrudniliśmy absolwentów szkół zawodowych	17	26,3%	35	15,2%	52	17,6%
Nie zatrudniliśmy, ale poszukiwaliśmy takich absolwentów	3	5,3%	14	6,1%	17	5,9%
Nie zatrudniliśmy i nie poszukiwaliśmy absolwentów	45	68,4%	178	77,3%	223	75,3%
Nie wiem trudno powiedzieć	0	0,0%	3	1,5%	3	1,2%
Ogółem	66	100,0%	230	100,0%	296	100,0%

Wykres 10. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w średnich i dużych przedsiębiorstwach

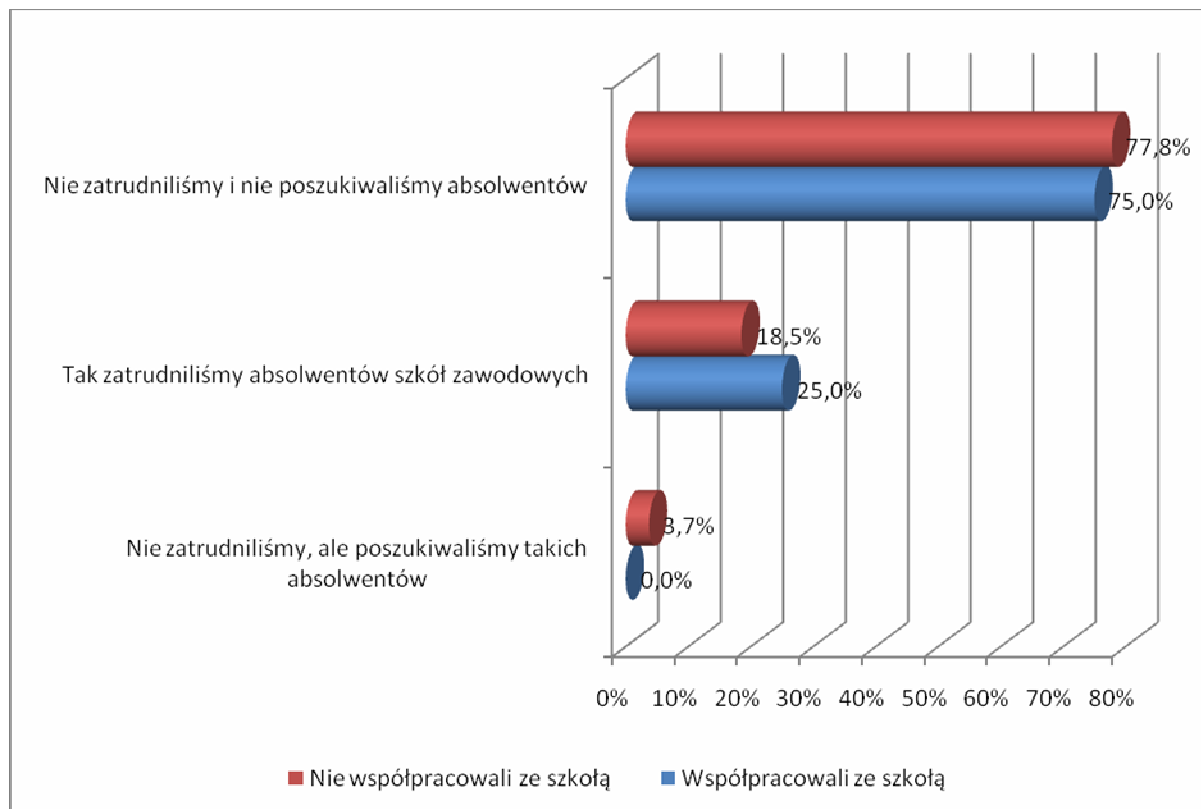

Tabela 17. Zatrudnienie absolwentów, a współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi w średnich i dużych przedsiębiorstwach

	Współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi				Ogół firm	
	Tak		Nie			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak zatrudniliśmy absolwentów szkół zawodowych	3	25,0%	9	18,5%	12	20,0%
Nie zatrudniliśmy, ale poszukiwaliśmy takich absolwentów	0	0,0%	2	3,7%	2	2,9%
Nie zatrudniliśmy i nie poszukiwaliśmy absolwentów	10	75,0%	36	77,8%	46	77,1%
Nie wiem trudno powiedzieć	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Ogółem	14	100,0%	46	100,0%	60	100,0%

Powyższe dane wskazują wyraźnie, że absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych zatrudniały niemal wyłącznie te przedsiębiorstwa, które uprzednio nawiązały współpracę z takimi szkołami. To istotny argument dla ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, które chcą realizować kształcenie zawodowe efektywnie. Przedsiębiorstwa, które nie współpracowały ze szkołami zatrudniały absolwentów sporadycznie. Należy jednak podkreślić, iż absolwenci zatrudnieni przez przedsiębiorstwo to nie koniecznie absolwenci szkoły, z którą firma współpracuje. (patrz: „Okoliczności wpływające na zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych”).

Pracodawców, którzy nie zatrudniali w okresie ostatnich 2 lat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, poproszono o podanie przyczyn nie zatrudniania.

Wykres 11. Powody nie zatrudniania absolwentów szkół o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa

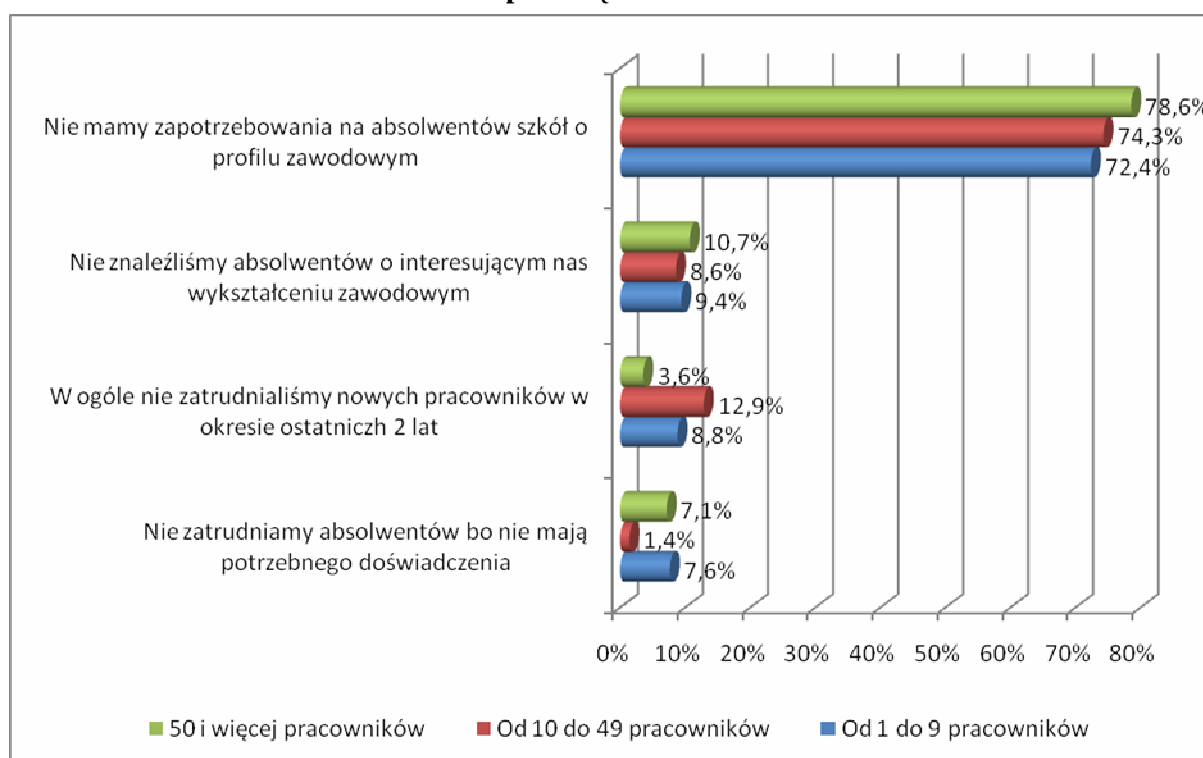

Tabela 18. Powody nie zatrudniania absolwentów szkół o profilu zawodowym – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
W ogóle nie zatrudnialiśmy nowych pracowników w okresie ostatnich 2 lat	548	8,8%	31	12,9%	2	3,6%	581	8,9%
Nie mamy zapotrzebowania na absolwentów szkół o profilu zawodowym	4 496	72,4%	181	74,3%	38	78,6%	4 715	72,5%
Nie znaleźliśmy absolwentów o interesującym nas wykształceniu zawodowym	585	9,4%	21	8,6%	5	10,7%	611	9,4%
Nie zatrudniamy absolwentów bo nie mają potrzebnego doświadczenia	475	7,6%	3	1,4%	3	7,1%	482	7,4%
Ogółem	6 214	100,0%	244	100,0%	48	100,0%	6 505	100,0%

Podobnie, jak w przypadku braku kontaktu ze szkołami o profilu zawodowym, najczęstszą przyczyną nie zatrudniania absolwentów takich szkół, jest brak zapotrzebowania w przedsiębiorstwie na pracowników o wykształceniu zawodowym. Około $\frac{3}{4}$ przedstawicieli przedsiębiorstw, którzy nie zatrudniali absolwentów w okresie ostatnich 2 lat podaje tę właśnie przyczynę. Około 9% przedsiębiorstw, bez względu na wielkość deklaruje, iż nie znaleźli na rynku absolwentów o interesującym ich wykształceniu.

3.2 Okoliczności wpływające na zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Analizując dotychczas prezentowane dane można postawić pytanie: czy nawiązanie przez przedsiębiorstwo współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową, przekłada się na zatrudnienie w przyszłości absolwentów tejże szkoły?

Poniższy wykres i tabela pokazują, jaki odsetek przedsiębiorstw, które w okresie ostatnich dwóch lat zatrudniły absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, zatrudnił

absolwentów szkół, z którymi współpracują oraz takich, z których szkołami nie współpracowano.

Wykres 12. Współpraca ze szkołami, a zatrudnienie absolwentów

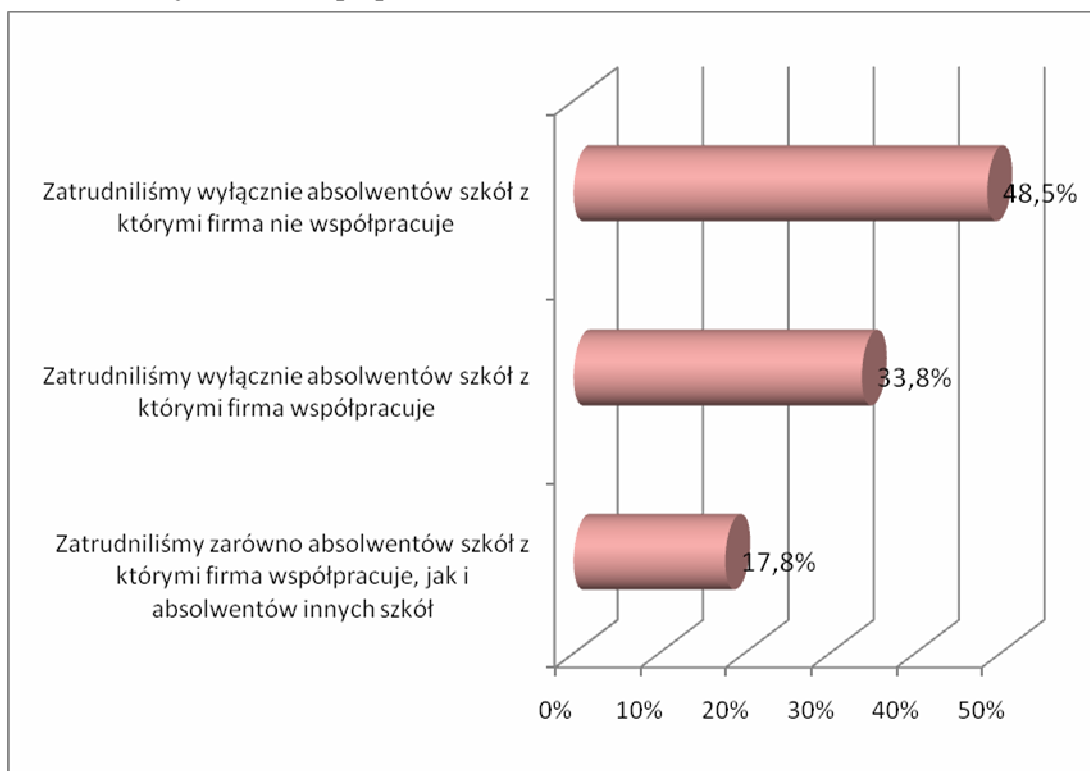

Tabela 19. Współpraca ze szkołami, a zatrudnienie absolwentów – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Wyłącznie absolwenci szkół z którymi firma współpracuje	219	35,3%	10	20,0%	2	14,3%	231	33,8%
Zarówno absolwenci szkół z którymi firma współpracuje, jak i absolwenci innych szkół	110	17,6%	10	20,0%	2	14,3%	122	17,8%
Wyłącznie absolwenci szkół z którymi firma nie współpracuje	292	47,1%	31	60,0%	9	71,4%	332	48,5%
Ogółem	621	100,0%	52	100,0%	12	100,0%	686	100,0%

34

Około połowa przedsiębiorstw, które zatrudniły w okresie ostatnich 2 lat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, zatrudniła wyłącznie absolwentów szkół, z którymi uprzednio nie współpracowano.

Około 34% ogółu przedsiębiorstw, które zatrudniały absolwentów, przyjęło do pracy wyłącznie absolwentów szkół, z którymi firma miała współpracę.

Dalszych około 18% tej grupy stanowią przedsiębiorstwa, które przyjęły do pracy zarówno absolwentów szkół, z którymi miały współpracę, jak i absolwentów szkół, z którymi nie współpracowały.

Poniższy wykres i tabela przedstawiają związek zachodzący pomiędzy odbyciem praktyki lub stażu w przedsiębiorstwie, a uzyskaniem zatrudnienia przez absolwentów. Porównując dane prezentowane powyżej dotyczące związku pomiędzy współpracą ze szkołą a zatrudnieniem, a analogicznym związkiem zachodzącym pomiędzy odbyciem praktyki lub stażu, pamiętać trzeba, iż odbycie praktyki, a w szczególności stażu jest możliwe indywidualnie bez współpracy przedsiębiorstwa ze szkołą. (patrz poniżej: korzystanie z programu staży refinansowanych)

Wykres 13. Odbycie praktyki/stażu, a zatrudnienie absolwentów ponad-gimnazjalnych szkół zawodowych

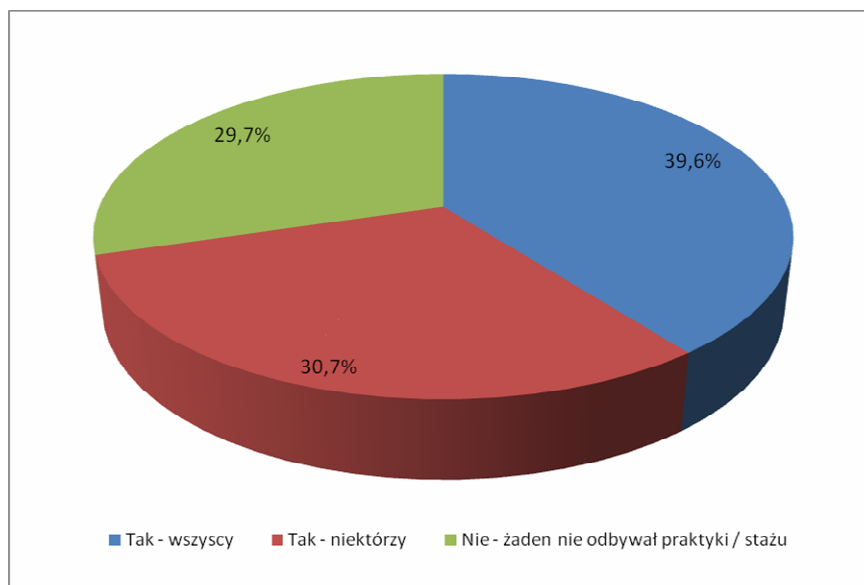

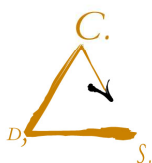
Tabela 20. Czy absolwenci zatrudnieni w ostatnich 2 latach odbyli przedtem praktykę lub staż w przedsiębiorstwie?

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Tak - wszyscy	256	41,2%	14	26,7%	2	14,3%	271	39,6%
Tak - niektórzy	183	29,4%	17	33,3%	10	85,7%	210	30,7%
Nie - żaden nie odbywał praktyki / stażu	183	29,4%	21	40,0%	0	0,0%	204	29,7%
Ogółem	621	100,0%	52	100,0%	12	100,0%	686	100,0%

Około 40% ogółu przedsiębiorstw, które zatrudniły w okresie ostatnich 2 lat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych deklaruje, iż wszyscy zatrudnieni odbyli uprzednio praktykę lub staż zawodowy w ich firmie. Dalszych około 31% przedsiębiorstw twierdzi, iż niektórzy z zatrudnionych w tym okresie odbyli praktykę lub staż. Tak więc łącznie około 70% przedsiębiorstw, które zatrudniły absolwentów w okresie ostatnich 2 lat, to podmioty prowadzące praktyki i/lub staże dla absolwentów szkół zawodowych.

Można zauważyć, iż powyższe odsetki są znacząco wyższe niż analogiczne odsetki przedsiębiorstw, które współpracowały ze szkołami i dokonały zatrudnienia absolwentów. Różnica wynika z faktu, iż staż w przedsiębiorstwie można odbyć bez względu na to, czy firma współpracuje ze szkołą czy też nie.

Poniższe dane ukazują intensywność korzystania z programów wspierających zatrudnienie, przez przedsiębiorstwa, które zatrudniały w ostatnich 2 latach absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Wykres 14. Korzystanie przy zatrudnianiu absolwentów z programów wspierających

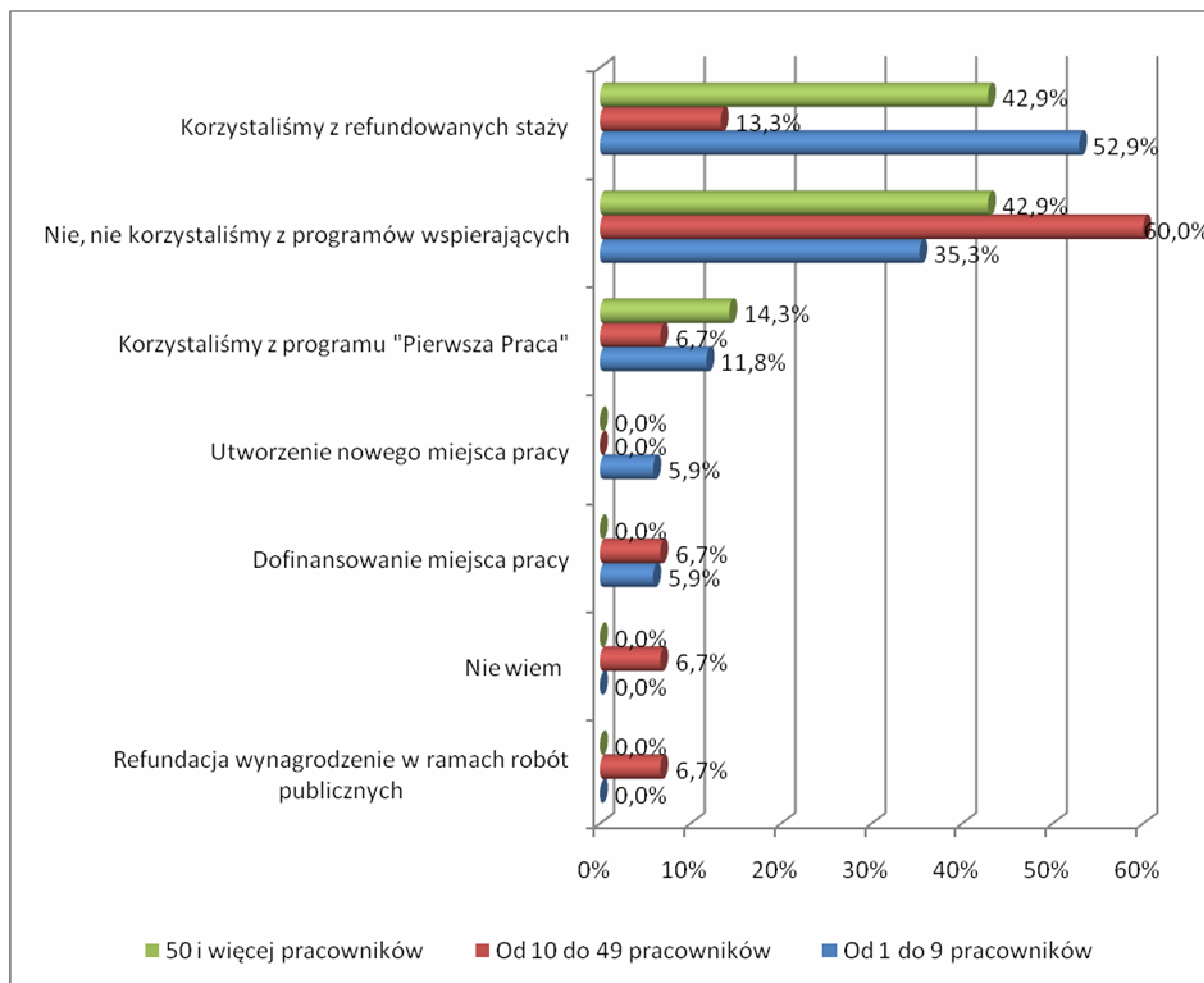

Tabela 21. Korzystanie przy zatrudnianiu absolwentów z programów wspierających

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej		Liczba	%
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%		
Korzystaliśmy z refundowanych staży	329	52,9%	7	13,3%	5	42,9%	341	49,7%
Korzystaliśmy z programu "Pierwsza Praca"	73	11,8%	3	6,7%	2	14,3%	78	11,4%
Dofinansowanie miejsca pracy	37	5,9%	3	6,7%	0	0,0%	40	5,8%
Utworzenie nowego miejsca pracy	37	5,9%	0	0,0%	0	0,0%	37	5,3%

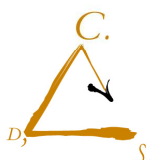
Refundacja wynagrodzenia w ramach robót publicznych	0	0,0%	3	6,7%	0	0,0%	3	0,5%
W ogóle nie korzystaliśmy z programów wspierających	219	35,3%	31	60,0%	5	42,9%	256	37,3%
Nie wiem	0	0,0%	3	6,7%	0	0,0%	3	0,5%

* odsetki nie sumują się do 100 ponieważ niektóre przedsiębiorstwa korzystały z więcej niż jednego programu wspierającego zatrudnienie

Około 62% przedsiębiorstw, które w ostatnich 2 latach zatrudniły absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, korzystało z jakiegoś programu wspierającego zatrudnienie. Zdecydowanie najczęściej był to program refundowanych staży, z którego skorzystało około 50% przedsiębiorstw tej grupy. Około 11% deklaruje korzystanie z programu „Pierwsza Praca”.

3.3 Podsumowanie

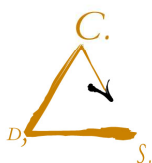
- Mikroprzedsiębiorstwa zatrudniały w latach 2007-2008 absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych rzadziej (około 9%) niż firmy małe (około 18%) oraz średnie i duże (20%). Jednocześnie mikroprzedsiębiorcy relatywnie najczęściej deklarują, iż bezowocnie poszukiwali pracowników o wykształceniu zawodowym.
- Zebrane dane wskazują, że absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych zatrudniały niemal wyłącznie te przedsiębiorstwa, które uprzednio nawiązały współpracę z takimi szkołami. Przedsiębiorstwa, które nie współpracowały ze szkołami zatrudniały absolwentów sporadycznie. Należy jednak podkreślić, iż absolwenci zatrudnieni przez przedsiębiorstwo to nie koniecznie absolwenci szkoły, z którą firma współpracuje.
- Podobnie jak w przypadku braku kontaktu ze szkołami o profilu zawodowym najczęstszą przyczyną nie zatrudniania absolwentów takich szkół, jest brak zapotrzebowania w przedsiębiorstwie na pracowników o wykształceniu zawodowym. Około 3/4 przedstawicieli przedsiębiorstw, którzy nie zatrudniali absolwentów w okresie ostatnich 2 lat podaje tę właśnie przyczynę.
- Około połowa przedsiębiorstw, które zatrudniły w okresie ostatnich 2 lat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, zatrudniła wyłącznie absolwentów szkół, z którymi uprzednio nie współpracowano. Około 34% ogółu przedsiębiorstw, które zatrudniały absolwentów, przyjęło do pracy wyłącznie absolwentów szkół, z którymi firma miała współpracę. Dalszych około 18% tej grupy stanowią przedsiębiorstwa, które

przyjęły do pracy zarówno absolwentów szkół, z którymi miały współpracę, jak i absolwentów szkół, z którymi nie współpracowały.

- Około 40% ogółu przedsiębiorstw, które zatrudniły w okresie ostatnich 2 lat absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych deklaruje, iż wszyscy zatrudnieni odbyli uprzednio praktykę lub staż zawodowy w ich firmie. Dalszych około 31% przedsiębiorstw twierdzi, iż niektórzy z zatrudnionych w tym okresie odbyli praktykę lub staż. Tak więc łącznie około 70% przedsiębiorstw, które zatrudniły absolwentów w okresie ostatnich 2 lat, to podmioty prowadzące praktyki i/lub staże dla absolwentów szkół zawodowych.
- Ponad 62% przedsiębiorstw które w ostatnich 2 latach zatrudniły absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, korzystało z jakiegoś programu wspierającego zatrudnienie. Zdecydowanie najczęściej był to program refundowanych staży, z którego skorzystało około 50% przedsiębiorstw tej grupy. Około 11% deklaruje korzystanie z programu „Pierwsza Praca”.

IV Ocena poziomu przygotowania zawodowego absolwentów

Ocenę poziomu przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych przeprowadzono na kilku poziomach. W pierwszym rzędzie zmierzono ogólny poziom zadowolenia przedstawicieli przedsiębiorstw z jakości wykształcenia zawodowego absolwentów. Następnie zbadano hierarchię czynników decydujących w opinii pracodawców o wartości absolwenta i co za tym idzie decydujących o jego zatrudnieniu.

4.1 Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w Skierniewicach

Przedsiębiorców, którzy zatrudniali w przeszłości absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych i potrafili dokonać oceny ich przygotowania zawodowego, poproszono o określenie poziomu zadowolenia z tego przygotowania. Pomiaru dokonano na skali: „zdecydowanie niezadowolony”, „raczej niezadowolony”, „raczej zadowolony”, „zdecydowanie zadowolony”. Odsetki na wykresie obliczono dla skumulowanych odpowiedzi „zdecydowanie zadowolony” plus „raczej zadowolony” oraz „zdecydowanie niezadowolony” plus „raczej niezadowolony”. Pełne rozkłady odpowiedzi przedstawiono w tabeli. Procenty odnoszą się w tym przypadku do ogółu przedsiębiorców, którzy potrafili dokonać oceny.

Wykres 15. Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

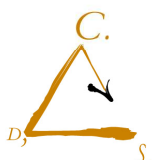
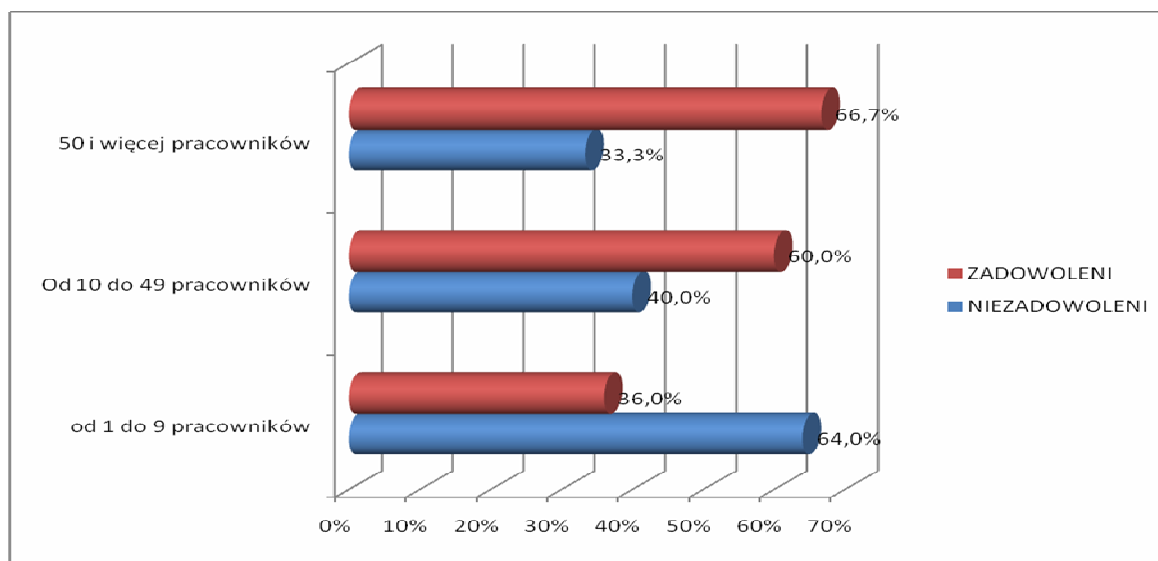

Tabela 22. Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

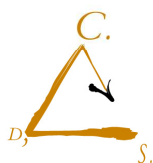
	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zdecydowanie nie	329	18,0%	21	20,0%	2	11,1%	352	18,1%
Raczej nie	841	46,0%	21	20,0%	3	22,2%	865	44,4%
Raczej tak	475	26,0%	56	53,3%	9	55,6%	539	27,7%
Zdecydowanie tak	183	10,0%	7	6,7%	2	11,1%	191	9,8%
Ogółem	1 828	100,0%	104	100,0%	15	100,0%	1 947	100,0%

Poziom zadowolenia z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych jest wyraźnie wyższy wśród przedstawicieli firm małych (60%) oraz dużych i średnich (około 67%), niż wśród mikroprzedsiębiorców, gdzie odsetek usatysfakcjonowanych wynosi jedynie 36%. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że najmniejsze firmy nie mają rozbudowanych systemów szkoleń dla nowych pracowników (w ramach których można przygotować ich do realizacji powierzonych zadań), nie mają możliwości poświęcenia odpowiednio dużo czasu, środków nowozatrudnianym. W konsekwencji oczekują „uksztaltowanego”, przygotowanego do pracy pracownika, a po ponadgimnazjalnej szkole zawodowej takiego nie otrzymują.

4.2 Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów

Pomiaru ważności cech osobowych i zawodowych, jakimi w opinii pracodawców winni charakteryzować się absolwenci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, dokonano posługując się skalą: „bardzo ważna”, „raczej ważna”, „obojętna”, „raczej nieważna”, „zupełnie nieważna”. Oceny dokonywali wyłącznie ci pracodawcy, którzy mieli doświadczenie w zatrudnianiu absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Poniższy wykres i tabela prezentują wyniki dla zagregowanych ocen „bardzo ważna” plus „raczej ważna”.

Wykres 16. Ranking cech osobowych i zawodowych absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych ważnych dla pracodawców

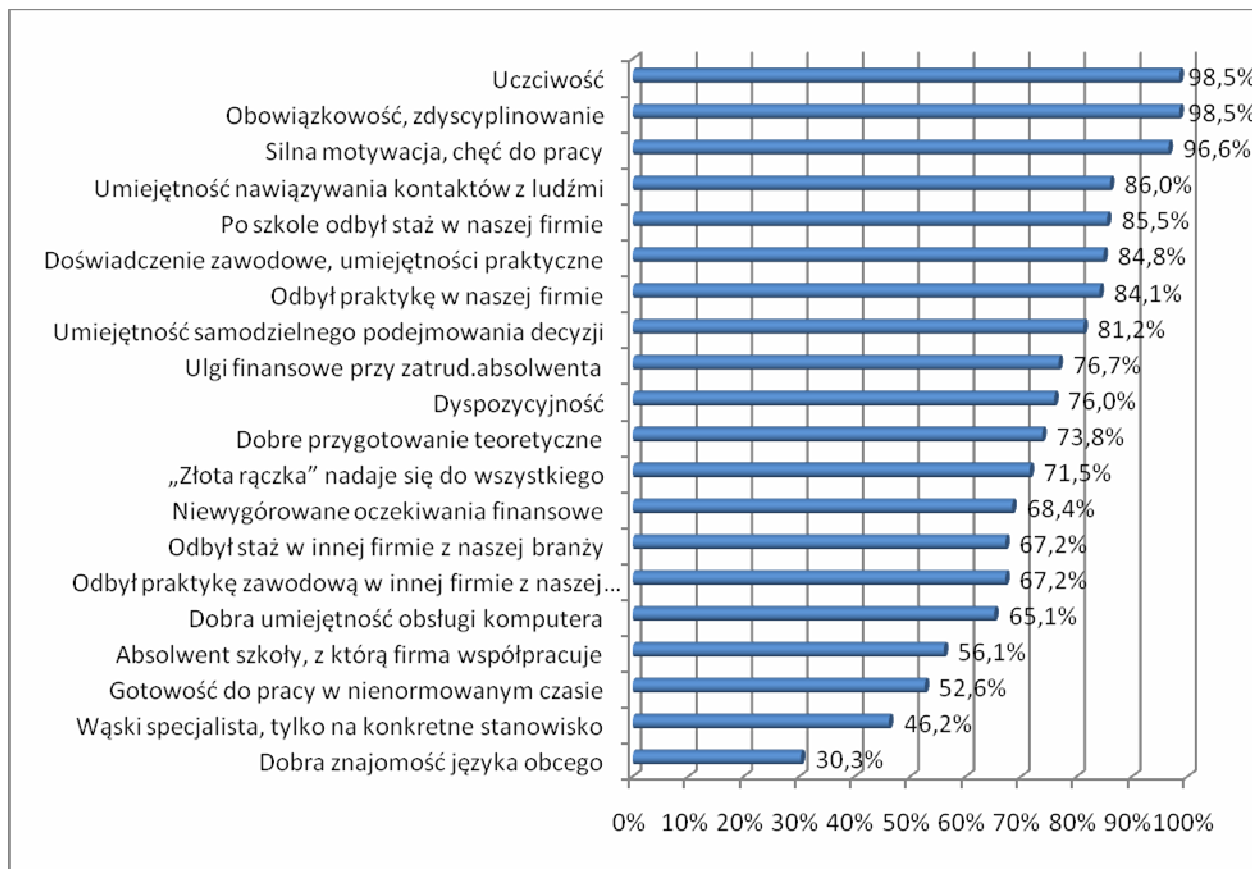
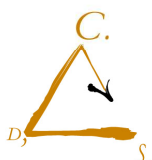

Tabela 23. Ranking cech osobowych i zawodowych absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych ważnych dla pracodawców – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa			Ogół firm
	Od 1 do 9	Od 10 do 49	50 i więcej	
	%	%	%	
Obowiązkowość, zdyscyplinowanie	98,4%	100,0%	100,0%	98,5%
Uczciwość	98,4%	100,0%	100,0%	98,5%
Silna motywacja, chęć do pracy	96,9%	90,9%	92,3%	96,6%
Umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi	85,9%	84,8%	100,0%	86,0%
Po szkole odbył staż w naszej firmie	85,9%	75,8%	84,6%	85,5%
Doświadczenie zawodowe, umiejętności praktyczne	84,4%	93,9%	84,6%	84,8%
Odbył praktykę w naszej firmie	84,4%	78,8%	84,6%	84,1%

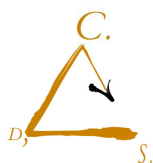

Umiejętność samodzielnego podejmowania decyzji	81,3%	78,8%	92,3%	81,2%
Ulgi finansowe przy zatrud. absolwenta	78,1%	54,5%	46,2%	76,7%
Dyspozycyjność	75,0%	90,9%	100,0%	76,0%
Dobre przygotowanie teoretyczne	73,4%	78,8%	84,6%	73,8%
„Złota rączka” nadaje się do wszystkiego	71,9%	69,7%	46,2%	71,5%
Niewygórowane oczekiwania finansowe	68,8%	60,6%	69,2%	68,4%
Odbył staż w innej firmie z naszej branży	67,2%	63,6%	84,6%	67,2%
Odbył praktykę zawodową w innej firmie z naszej branży	67,2%	63,6%	84,6%	67,2%
Dobra umiejętność obsługi komputera	65,6%	51,5%	84,6%	65,1%
Absolwent szkoły, z którą firma współpracuje	56,3%	51,5%	61,5%	56,1%
Gotowość do pracy w nienormowanym czasie	51,6%	69,7%	76,9%	52,6%
Wąski specjalista, tylko na konkretne stanowisko	45,3%	60,6%	61,5%	46,2%
Dobra znajomość języka obcego	29,7%	36,4%	61,5%	30,3%

Najbardziej pożądane przez pracodawców cechy absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych to cechy osobowe: uczciwość, obowiązkowość i zdyscyplinowanie oraz silna motywacja i chęć do pracy. Cechy te, jako ważne lub bardzo ważne, wskazują niemal wszyscy pracodawcy objęci badaniem, bez względu na wielkość reprezentowanego przedsiębiorstwa.

Następna w rankingu grupa cech ważnych dla pracodawców, związana jest z praktyką zawodową. I tak: odbycie stażu zawodowego lub praktyki w zatrudniającej firmie oraz posiadanie praktyki, doświadczenia zawodowego, ocenia jako bardzo ważne lub ważne około 85% ogółu pracodawców. Na tym tle, jako relatywnie mniej ważna cecha oceniany jest fakt bycia absolwentem szkoły, z którą przedsiębiorstwo współpracuje (jednak mimo wszystko jako ważną ocenia ją 56% pracodawców).

Przedsiębiorców, którzy posiadali doświadczenie w zatrudnianiu absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, poproszono o wskazanie słabych i mocnych stron, jakie dostrzegają u tej kategorii pracowników.

Wykres 17. Słabe strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

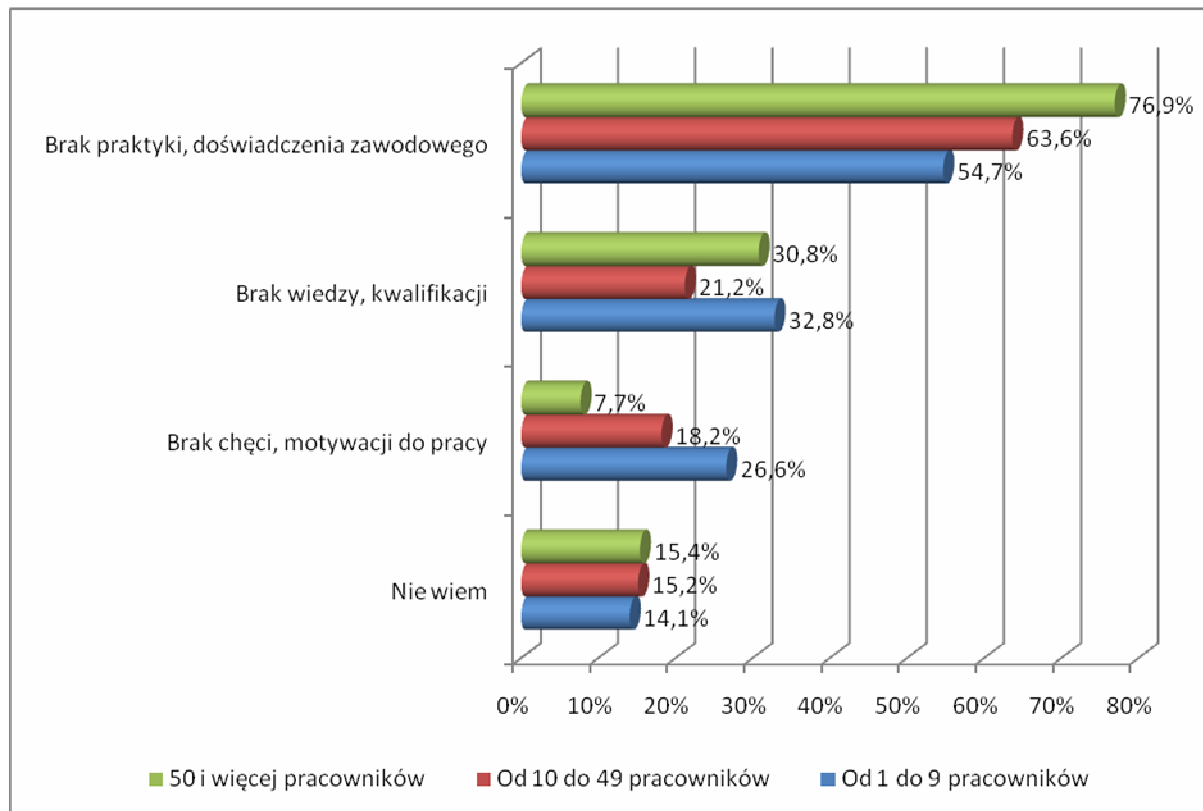

Tabela 24. Słabe strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

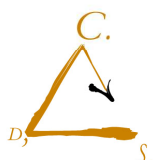
	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Brak praktyki, doświadczenia zawodowego	1 279	54,7%	73	63,6%	17	76,9%	1 370	55,3%
Brak wiedzy, kwalifikacji	768	32,8%	24	21,2%	7	30,8%	799	32,3%
Brak chęci, motywacji do pracy	621	26,6%	21	18,2%	2	7,7%	644	26,0%
Zbyt wygórowane wymagania finansowe w stosunku do pracy	37	1,6%	3	3,0%	0	0,0%	40	1,6%
Brak obycia	37	1,6%	3	3,0%	0	0,0%	40	1,6%

Błędne wyobrażenie o życiu zawodowym	37	1,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	1,5%
Brak samodzielności	0	0,0%	3	3,0%	0	0,0%	3	0,1%
Nie wiem	329	14,1%	17	15,2%	3	15,4%	350	14,1%

Słabe strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, to w opinii pracodawców przede wszystkim: brak praktyki i doświadczenia zawodowego, szczególnie silnie odczuwany przez przedsiębiorstwa największe (około 77%). Druga co do częstości wskazań cecha negatywna to brak wiedzy i kwalifikacji, brak ten jest jednak odczuwany znacznie słabiej, niż brak doświadczenia zawodowego (około 33% dla mikro przedsiębiorstw). Brak chęci i motywacji do pracy, to kolejna cecha negatywna szczególnie silnie odczuwana przez mikroprzedsiębiorców około 27%, wobec tylko około 8% dla firm średnich i dużych.

Wskazanie mocnych stron absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych nastręcza pracodawcom znacznych trudności. Aż około połowa z nich nie potrafi podać takich cech. Jest to szczególnie widoczne w dużych i średnich firmach, gdzie kadra zarządzająca nie ma często bezpośredniego, codziennego kontaktu z pracownikami.

Wykres 18. Mocne strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

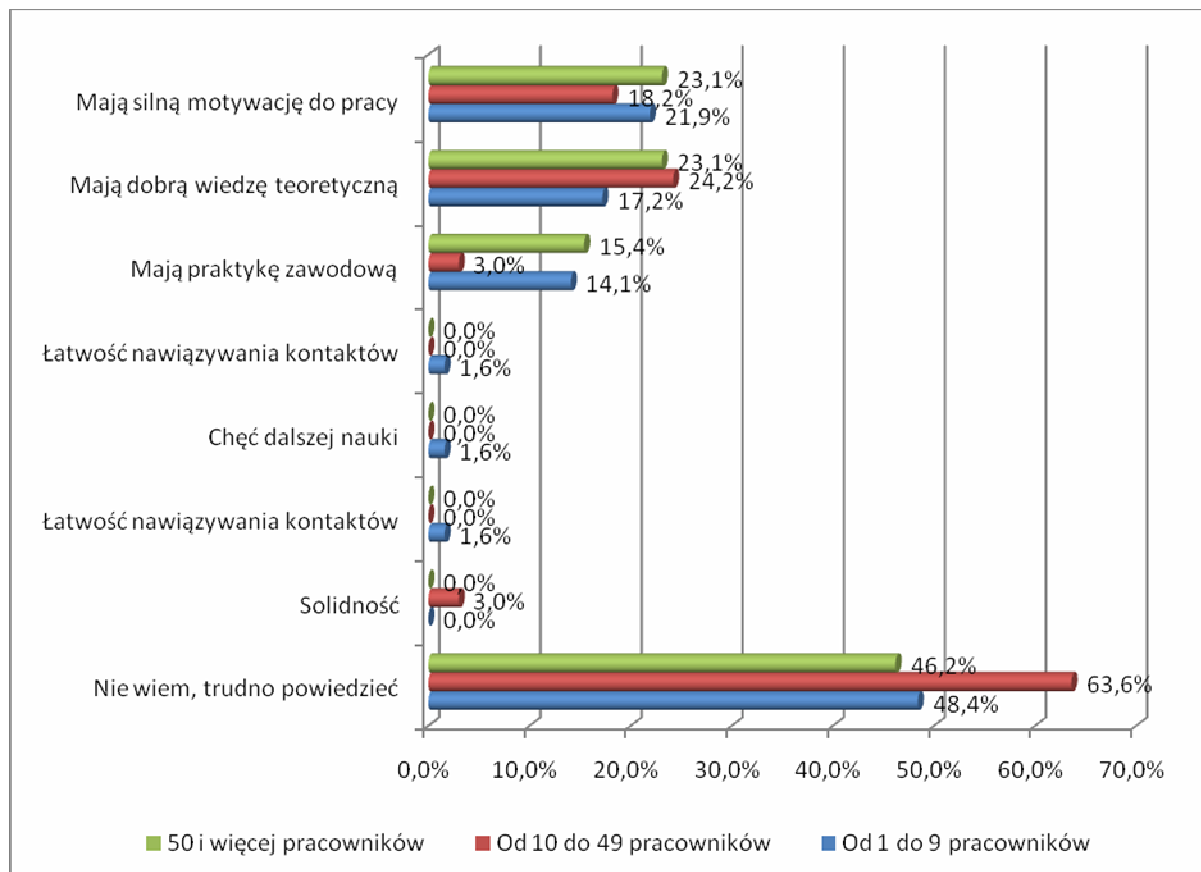

Tabela 25. Mocne strony absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Mają silną motywację do pracy	512	21,9%	21	18,2%	5	23,1%	538	21,7%
Mają dobrą wiedzę teoretyczną	402	17,2%	28	24,2%	5	23,1%	435	17,6%
Mają praktykę zawodową	329	14,1%	3	3,0%	3	15,4%	336	13,6%
Łatwość nawiązywania kontaktów	37	1,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	1,5%
Chęć dalszej nauki	37	1,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	1,5%

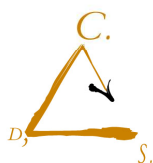

Łatwość nawiązywania kontaktów	37	1,6%	0	0,0%	0	0,0%	37	1,5%
Solidność	0	0,0%	3	3,0%	0	0,0%	3	0,1%
Nie wiem, trudno powiedzieć	1 133	48,4%	73	63,6%	10	46,2%	1 216	49,1%

Jako mocną stronę absolwentów, relatywnie najczęściej wskazywano silną motywację do pracy (od około 18% do około 23% wskazań). Zbliżony odsetek pracodawców wskazuje na dobrą wiedzę teoretyczną, jako pozytywny atrybut absolwentów. Około 14% ogółu przedsiębiorców wskazuje też w tym kontekście na posiadanie praktyki zawodowej.

4.3 Podsumowanie

- Poziom zadowolenia z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych jest wyraźnie wyższy wśród przedstawicieli firm małych (60%) oraz dużych i średnich (około 67%), niż wśród mikroprzedsiębiorców, gdzie odsetek usatysfakcjonowanych wynosi jedynie 36%.
- Najbardziej pożądane przez pracodawców cechy absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych to cechy osobowe: uczciwość, obowiązkowość i zdyscyplinowanie oraz silna motywacja i chęć do pracy. Cechy te, jako ważne lub bardzo ważne wskazują niemal wszyscy pracodawcy objęci badaniem, bez względu na wielkość reprezentowanego przedsiębiorstwa. Następną w rankingu grupą cech ważnych dla pracodawców, związana jest z praktyką zawodową. I tak: odbycie stażu zawodowego lub praktyki w zatrudniającej firmie oraz posiadanie praktyki, doświadczenia zawodowego, ocenia, jako bardzo ważne lub ważne około 85% ogółu pracodawców.

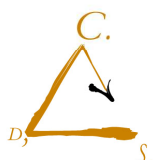

V Plany zatrudnieniowe firm z powiatu skierniewickiego w 2009 r.

Poniższy rozdział przedstawia dane dotyczące planów zatrudnienia nowych pracowników w 2009 roku, wraz z przewidywaną szacunkową wielkością zatrudnienia. Podkreślony zostanie również udział absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych wśród osób, które potencjalnie podejmą pracę.

5.1 Plany zatrudnienia absolwentów w 2009 r.

Poniższy wykres i tabela przedstawiają rozkłady odpowiedzi respondentów na pytanie o plany zatrudnienia jakichkolwiek pracowników w 2009 r. Na wykresie przedstawiono dane zagregowane dla odpowiedzi „zdecydowanie tak” plus „raczej tak” oraz „zdecydowanie nie” plus „raczej nie”, tabela prezentuje natomiast pełne rozkłady odpowiedzi. Zatrudnienie nowych pracowników w 2009 r. deklaruje 19% ogółu przedsiębiorstw powiatu skierniewickiego. Nie planuje zatrudniania nowych pracowników 73%, nie podjęło jeszcze decyzji w tej kwestii 8% przedsiębiorstw. Odsetek przedsiębiorstw, które zamierzają przyjąć nowych pracowników w 2009 r. wzrasta wraz z wielkością przedsiębiorstwa i wynosi dla firm mikro około 19%, dla firm małych około 22% oraz dla firm średnich i dużych około 37%. Estymowana liczba przedsiębiorstw, które mają w planach przyjęcie do pracy nowych osób wynosi 1368, w tym 1279 firm mikro, 66 firm małych oraz 23 firm dużych i średnich.

Wykres 19. Plany zatrudnienia nowych pracowników w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstw

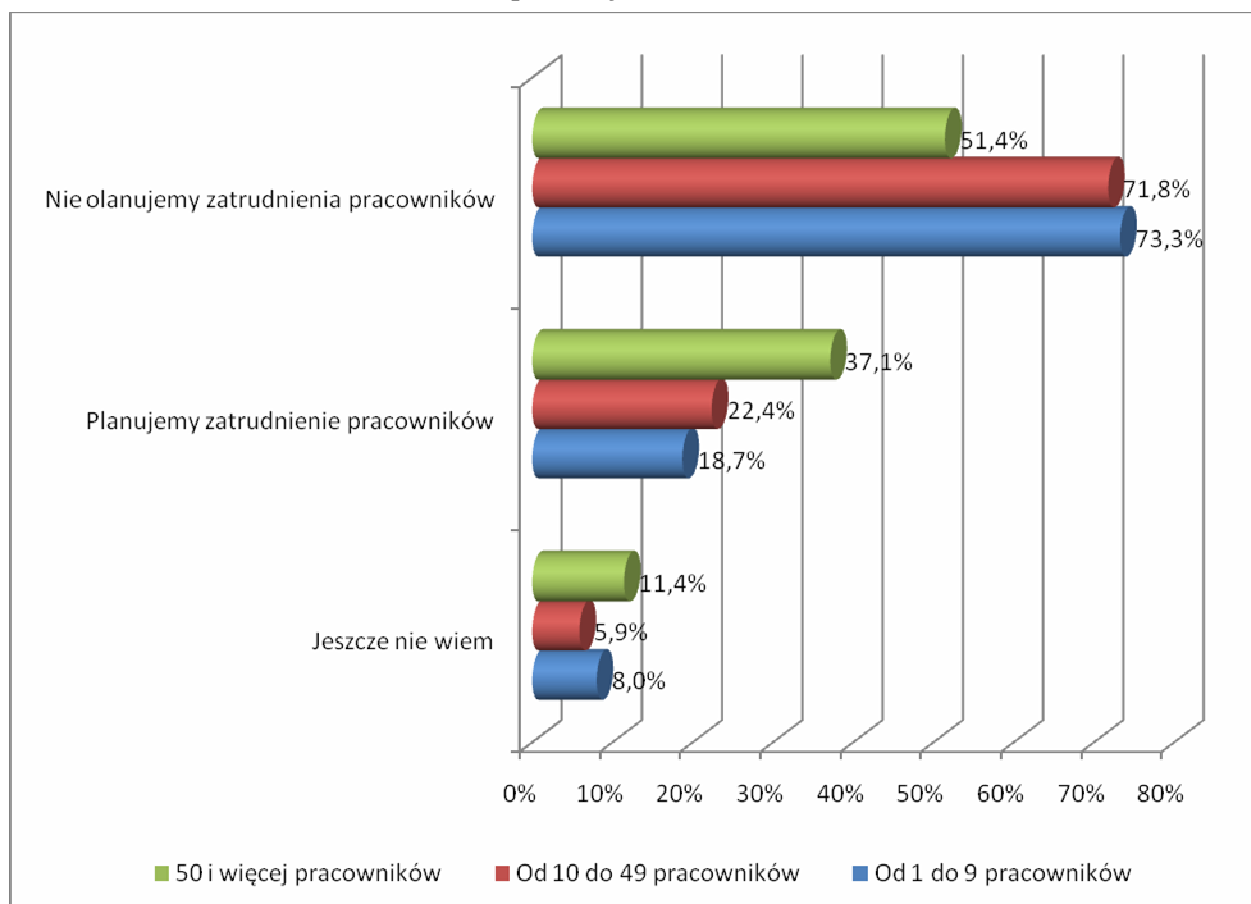

Tabela 26. Plany zatrudnienia nowych pracowników w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstwa

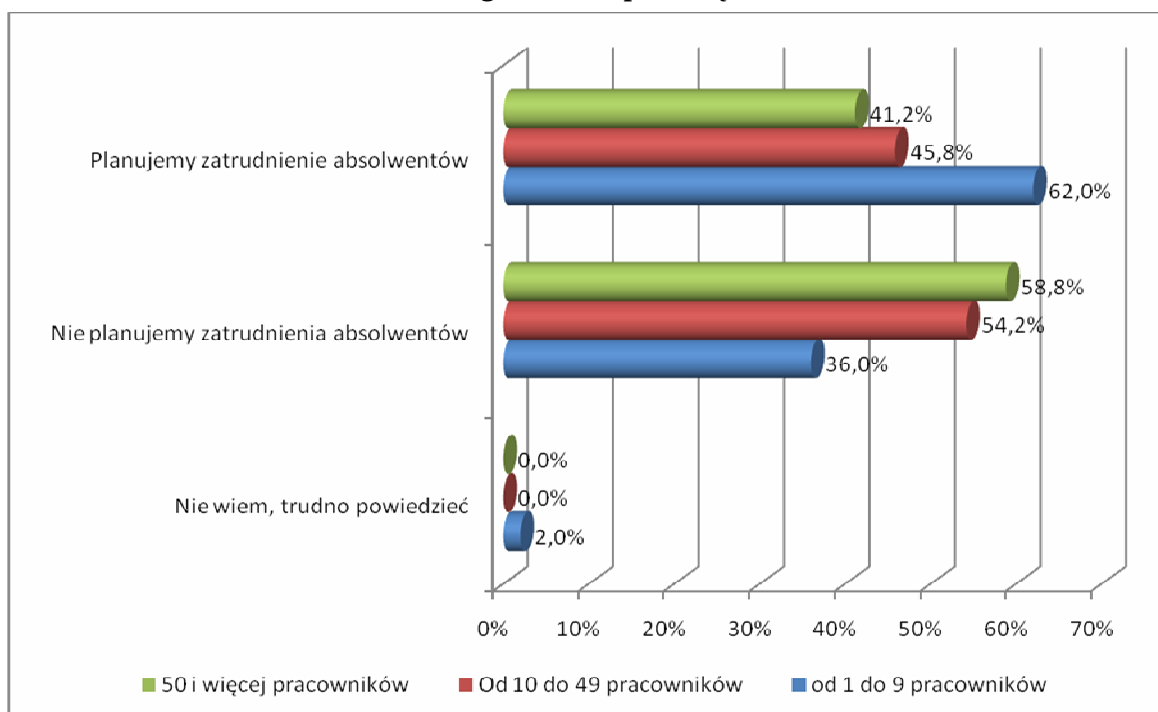
	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zdecydowanie nie	3 911	57,2%	122	41,2%	7	11,4%	4 040	56,2%
Raczej nie	1 097	16,0%	91	30,6%	24	40,0%	1 211	16,8%
Raczej tak	804	11,8%	45	15,3%	14	22,9%	863	12,0%
Zdecydowanie tak	475	7,0%	21	7,1%	9	14,3%	505	7,0%
Jeszcze nie wiem	548	8,0%	17	5,9%	7	11,4%	573	8,0%
Ogółem	6 835	100,0%	296	100,0%	60	100,0%	7 191	100,0%

Oczywiście, tylko część firm planujących zatrudnienie deklaruje ewentualne przyjęcie do pracy absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Poniższy wykres i tabela

49

pokazują, jaki odsetek przedsiębiorstw, które mają w planach zatrudnienie w 2009 r. nowych pracowników, bierze pod uwagę absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów profilowanych. Na wykresie przedstawiono dane zagregowane dla odpowiedzi „zdecydowanie tak” plus „raczej tak” oraz „zdecydowanie nie” plus „raczej nie”, tabela prezentuje zaś pełne rozkłady odpowiedzi. Na drugim z wykresów, te same dane przeliczono w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw, bez względu na to, czy deklarują zatrudnienie nowych pracowników w 2009 roku czy nie, co pozwala na lepsze uchwycenie rozmiarów badanego zjawiska.

Wykres 20. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku * – wg wielkości przedsiębiorstwa

* w odniesieniu do przedsiębiorstw planujących zatrudnienie nowych pracowników w 2009 roku

Wykres 21. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku, w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw powiatu – wg wielkości przedsiębiorstwa

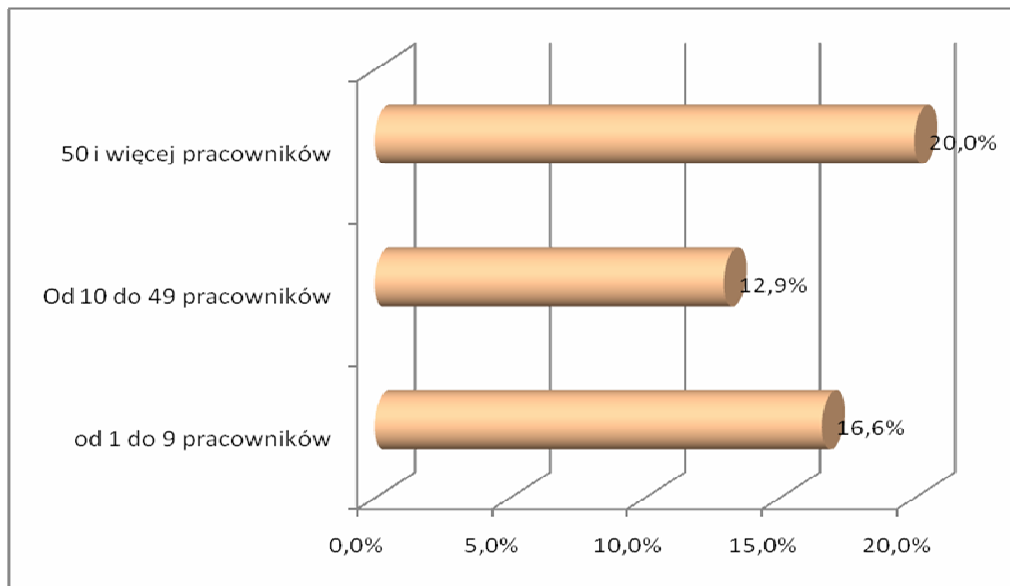

Tabela 27. Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku – wg wielkości przedsiębiorstwa

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Zdecydowanie nie	205	16,0%	22	33,3%	4	17,6%	231	16,8%
Raczej nie	256	20,0%	14	20,8%	10	41,2%	280	20,4%
Raczej tak	460	36,0%	22	33,3%	8	35,3%	490	35,9%
Zdecydowanie tak	333	26,0%	8	12,5%	1	5,9%	342	25,1%
Nie wiem, trudno powiedzieć	25	2,0%	0	0,0%	0	0,0%	25	1,9%
Ogółem	1 279	100,0%	66	100,0%	23	100,0%	1368	100,0%

Zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku deklaruje 62% mikro przedsiębiorstw, które planują zatrudnienie nowych pracowników, co stanowi około 17% ogółu przedsiębiorstw tej wielkości w skali powiatu. Dla firm małych analogiczne odsetki wynoszą około 46% i około 13%, zaś dla firm średnich i dużych około 41% i 20%. Oznacza to, że plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych deklarują 832 firmy z terenu powiatu skierniewickiego, w tym 793 mikro przedsiębiorstwa, 30 małych firm i tylko 9 firm średnich i dużych.

Należy przy tym zaznaczyć, że liczba przedsiębiorstw przewidujących zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 r. jest wyższa, niż liczba firm, które rzeczywiście zatrudniły takich absolwentów w okresie poprzednich 2 lat (832 wobec 686). Biorąc pod uwagę fakt niepewnej sytuacji rynkowej, przedstawione powyżej szacunki należy traktować raczej jako odzwierciedlenie potrzeb przedsiębiorstw w zakresie zatrudnienia pracowników o wykształceniu zawodowym, niż jako liczbę osób, jaka faktycznie zostanie zatrudniona.

Pracodawców zapytano również, absolwentów jakiego typu ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej byliby skłonni zatrudnić. Poniższy wykres i tabela przedstawiają porównanie deklaratywnego zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w latach 2007 i 2008 oraz 2009, pokazując, jaki procent ogółu absolwentów szkół o profilu zawodowym, zatrudnionych w danym okresie, stanowili absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, technikum i liceów profilowanych.

Wykres 22. Porównanie estymowanej struktury zatrudnienia w latach 2007 i 2008 oraz 2009

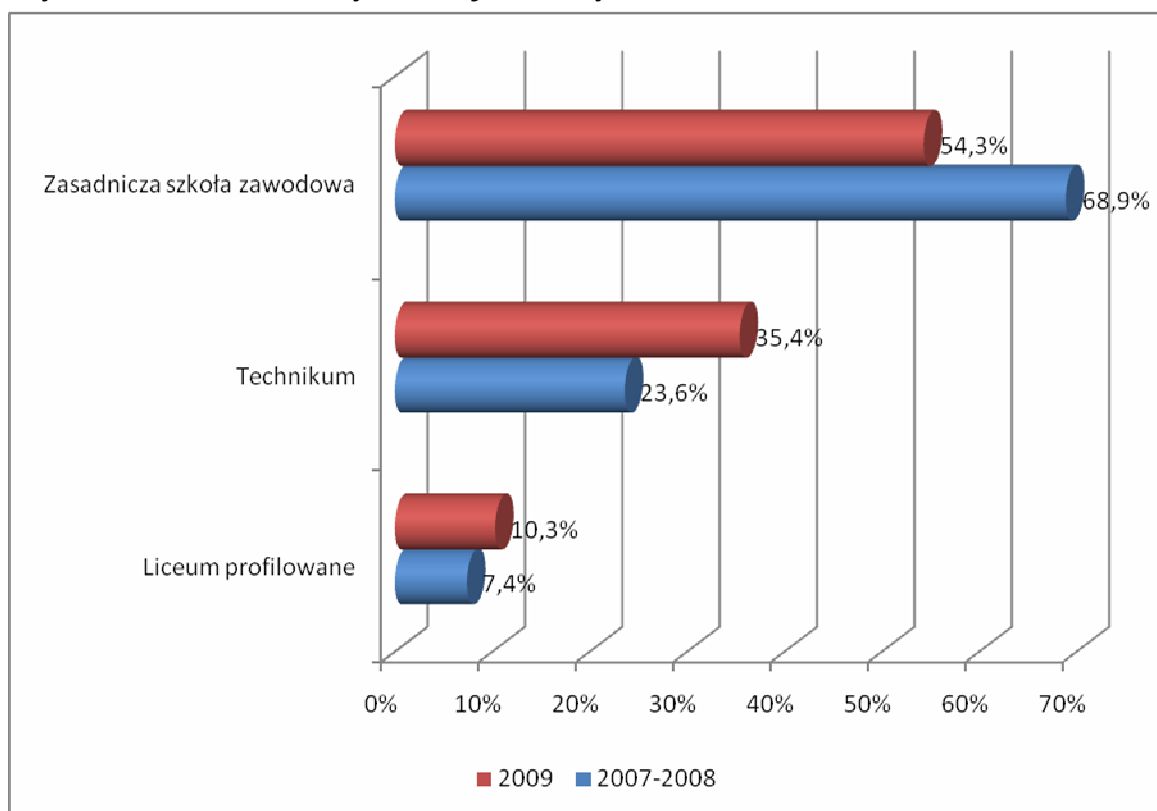

Tabela 28. Porównanie estymowanej struktury zatrudnienia w latach 2007 i 2008 oraz 2009

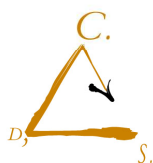
Rodzaj szkoły	Szacunkowa struktura zatrudnienia (%)	
	2007-2008 rok	2009 rok
Zasadnicza szkoła zawodowa	68,9%	54,3%
Technikum	23,6%	35,4%
Liceum profilowane	7,4%	10,3%
Ogółem	100,0%	100,0%

Porównanie struktury zatrudnienia według rodzaju ukończonej szkoły zawodowej pozwala sformułować hipotezę, iż na przestrzeni 2009 r. w szczególności popyt na absolwentów technikum będzie wśród pracodawców powiatu skierniewickiego wyższy, niż miało to miejsce w okresie 2007-2008. Zwiększony deklaracyjny popyt na absolwentów technikum może być skutkiem niepełnego zaspokojenia zapotrzebowania na tę kategorię pracowników w latach ubiegłych.

5.2 Specjalności poszukiwane oraz zawody deficytowe i nadwyżkowe według pracodawców

Przedstawiciele przedsiębiorstw, które rozważają zatrudnienie w 2009 roku absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, poproszono o sprecyzowanie poszukiwanych specjalności zawodowych, a także o określenie zawodów deficytowych, w których trudno znaleźć pracownika oraz zawodów, których zdaniem pracodawców występuje nadwyżka pracowników na rynku.

Poniższy wykres przedstawia grupy zawodowe do jakich należą specjalności absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy mogą liczyć na zatrudnienie w 2009 roku. Liczby na wykresie odnoszą się do przybliżonej liczby przedsiębiorstw, jakie mogą poszukiwać pracowników z danej grupy. Warto przy tym zaznaczyć, że respondenci mogli wskazać na więcej niż jedną pożądaną specjalność. Otrzymano swego rodzaju listę życzeń pracodawców odnośnie ewentualnych przyszłych pracowników (szczegółowy wykaz poszukiwanych zawodów i specjalności zawiera Załącznik nr 2).

Wykres 23. Grupy zawodowe poszukiwane wg przybliżonej liczby przedsiębiorstw planujących zatrudnienie

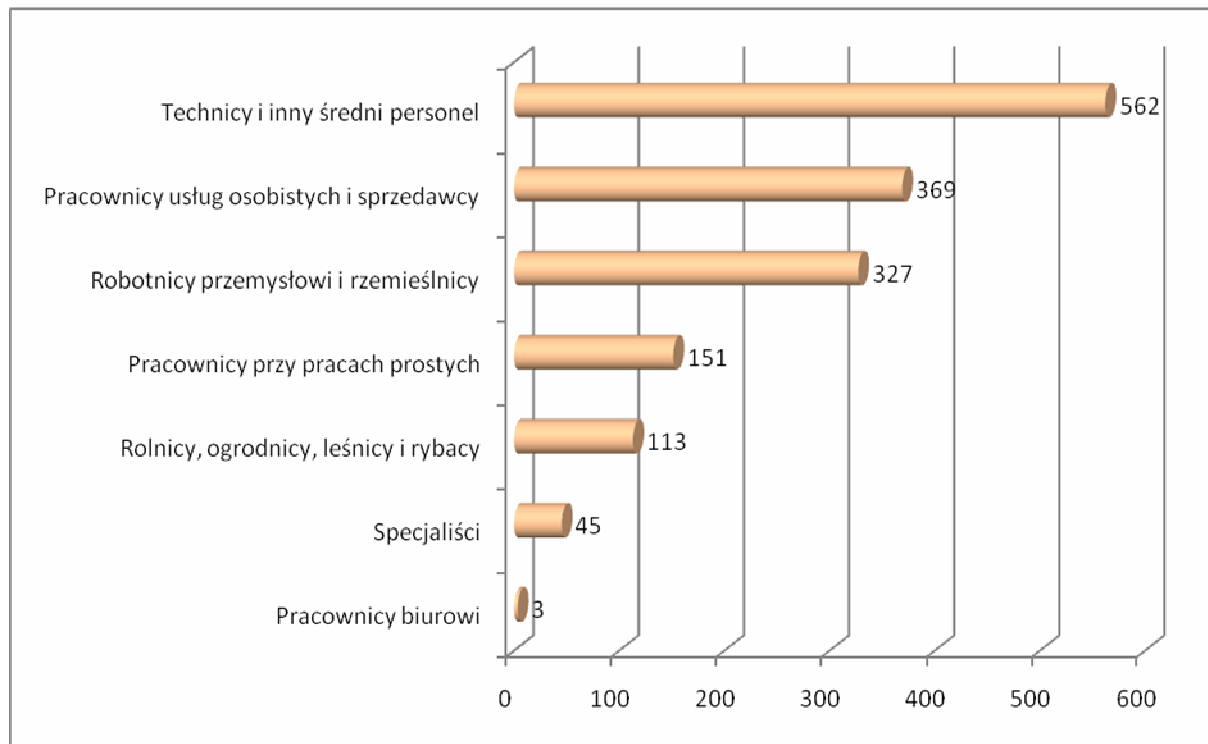

Tabela 29. Zawody poszukiwane przez przedsiębiorstwa planujące zatrudnienie w 2009 roku absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Kod grupy	Opis grupy wg KZiS	Liczba	%
3	Technicy i inny średni personel	562	49,0%
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	369	32,2%
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	327	28,5%
9	Pracownicy przy pracach prostych	151	13,2%
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	113	9,9%
2	Specjaliści	45	3,9%
4	Pracownicy biurowi	3	0,3%

Zdecydowanie najczęściej pracodawcy z terenu powiatu skierniewickiego zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników o wykształceniu zawodowym z grupy „Technicy i inny średni personel”. W dalsze kolejności poszukiwani są pracownicy należący do grup: „Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” oraz „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”.

Poniższy wykres i tabela przedstawiają zestawienie wielkości wynagrodzenia oferowanego przez przedsiębiorców, absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Wykres 24. Miesięczne wynagrodzenie brutto oferowane absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

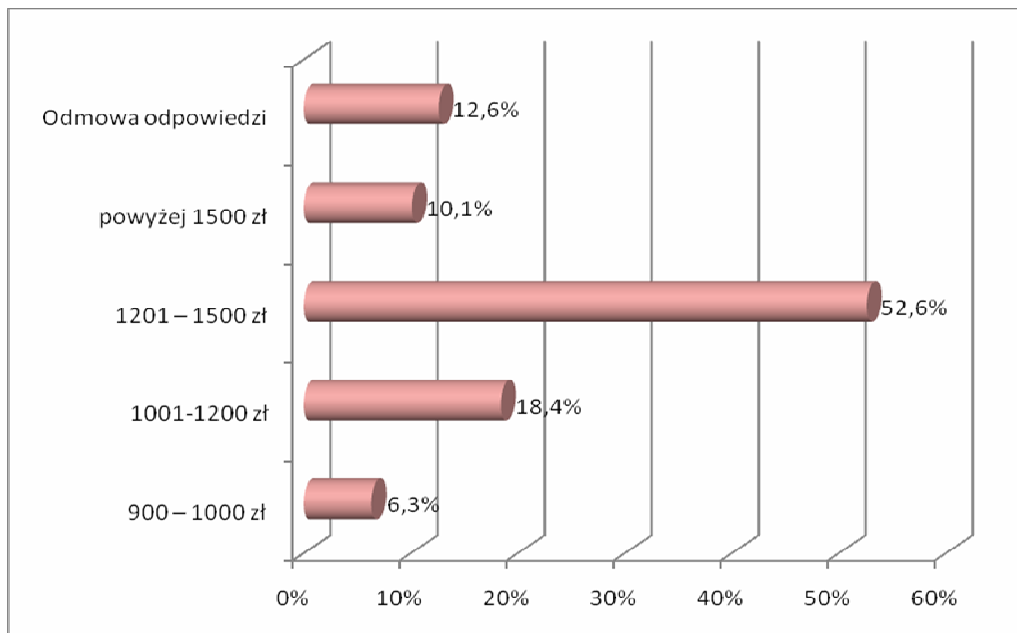

Tabela 30. Miesięczne wynagrodzenie brutto oferowane absolwentom ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

Kwota brutto	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
900 - 1000	73	6,3%	3	9,1%			77	6,3%
1001-1200	219	18,8%	3	9,1%	2	14,3%	225	18,4%
1201 - 1500	621	53,1%	10	27,3%	10	85,7%	642	52,6%
powyżej 1500	110	9,4%	14	36,4%			124	10,1%
Odmowa odpowiedzi	146	12,5%	7	18,2%			153	12,6%
Ogółem	1 170	100,0%	38	100,0%	12	100,0%	1 220	100,0%

Ponad połowa (52,6%) ogółu przedstawicieli przedsiębiorstw objętych badaniem, które deklarują możliwość zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku, zaoferowałaby absolwentowi wynagrodzenie brutto od 1201 do 1500 zł. Około ¼ przedsiębiorców zaoferowałaby wynagrodzenie niższe od tej sumy. Wynagrodzenie wyższe niż 1500 zł oferuje około 10% przedsiębiorstw.

Respondentów poproszono też o wskazanie zawodów deficytowych, z których znalezieniem na rynku mają problemy oraz takich, w których występuje nadmiar pracowników.

Problemy ze znalezieniem pracowników na rynku deklaruje około ¼ ogółu przedsiębiorstw objętych badaniem. Poniższy wykres i tabela prezentują zestawienie grup zawodowych do których należą zawody deficytowe w opinii przedsiębiorców. Odsetki nie sumują się do 100 ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jeden zawód.

Wykres 25. Grupy do których należą zawody uznane za deficytowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego

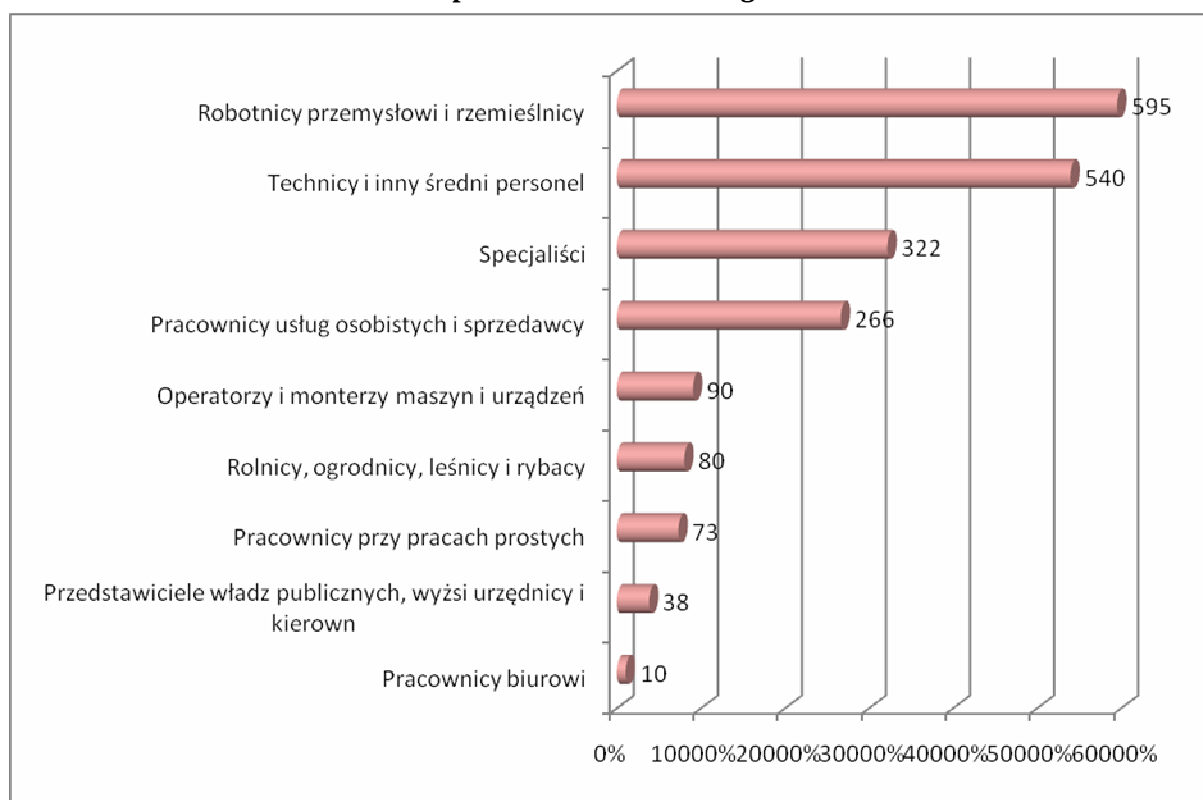

Tabela 31. Grupy do których należą zawody uznane za deficytowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego

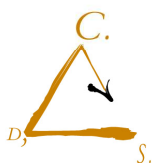
	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	548	34,1%	38	32,4%	9	38,5%	595	34,0%
Technicy i inny średni personel	512	31,8%	24	20,6%	3	15,4%	540	30,8%

Specjaliści	256	15,9%	56	47,1%	10	46,2%	322	18,4%
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	256	15,9%	10	8,8%	0	0,0%	266	15,2%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	73	4,5%	14	11,8%	3	15,4%	90	5,2%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	73	4,5%	7	5,9%	0	0,0%	80	4,6%
Pracownicy przy pracach prostych	73	4,5%	0	0,0%	0	0,0%	73	4,2%
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	37	2,3%	0	0,0%	2	7,7%	38	2,2%
Pracownicy biurowi	0	0,0%	10	8,8%	0	0,0%	10	0,6%

Jako zawody deficytowe, trudne do znalezienia na rynku, pracodawcy wskazywali najczęściej zawody należące do grupy „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”, w dalszej kolejności do grup „Technicy i inny średni personel” oraz „Specjaliści”. W ramach grupy zawodowej „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” wymieniono szereg specjalności zawodowych, z których żadna nie wyróżnia się liczebnością.

Zawody uważane za nadwyżkowe należą najczęściej do grupy „Specjaliści”, względnie najczęściej wymieniano tu, wśród szeregu innych – specjalistów ds. marketingu (patrz Załącznik nr 2).

Wykres 26. Grupy do których należą zawody uznane za nadwyżkowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego

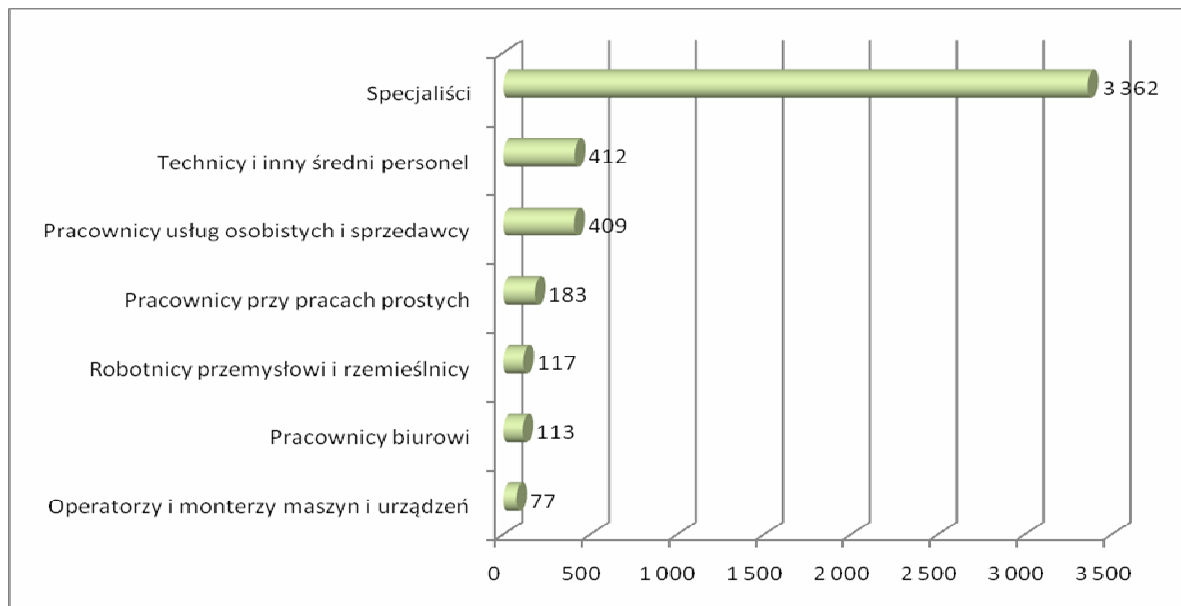

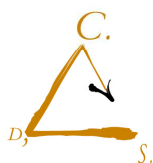
Tabela 32. Grupy do których należą zawody uznane za nadwyżkowe przez pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego

	Wielkość przedsiębiorstwa						Ogół firm	
	Od 1 do 9		Od 10 do 49		50 i więcej			
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Specjaliści	3 143	100,0%	195	140,0%	24	127,3%	3 362	101,8%
Technicy i inny średni personel	402	12,8%	7	5,0%	3	18,2%	412	12,5%
Pracownicy biurowi	110	3,5%	0	0,0%	3	18,2%	113	3,4%
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	402	12,8%	7	5,0%	0	0,0%	409	12,4%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	110	3,5%	7	5,0%	0	0,0%	117	3,5%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	73	2,3%	3	2,5%	0	0,0%	77	2,3%
Pracownicy przy pracach prostych	183	5,8%	0	0,0%	0	0,0%	183	5,5%

5.3 Podsumowanie

- Zatrudnienie nowych pracowników w roku 2009 deklaruje około 19% ogółu przedsiębiorstw powiatu skierniewickiego. Nie planuje zatrudniania nowych pracowników 73%, nie podjęło jeszcze decyzji w tej kwestii 8% przedsiębiorstw.
- Zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku deklaruje 62% mikro przedsiębiorstw, które w ogóle planują zatrudnienie nowych pracowników, co stanowi około 17% ogółu przedsiębiorstw tej wielkości w skali powiatu. Dla firm małych analogiczne odsetki wynoszą około 46% i około 13%, zaś dla firm średnich i dużych około 41% i 20%.
- Zdecydowanie najczęściej pracodawcy z terenu powiatu skierniewickiego zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników o wykształceniu zawodowym z grupy „Technicy i inny średni personel”. W dalsze kolejności poszukiwani są pracownicy należący do grup: „Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy” oraz „Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”.
- Ponad połowa (52,6%) ogółu przedstawicieli przedsiębiorstw objętych badaniem, które deklarują możliwość zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku zaoferowałaby absolwentowi wynagrodzenie brutto od 1201,00 do 1500,00 zł.

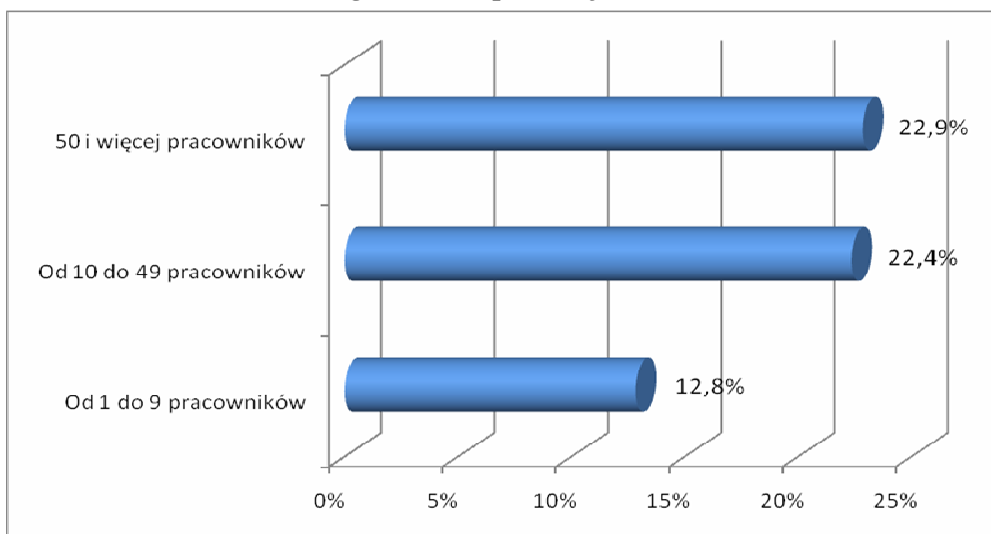

VI Podsumowanie - główne wnioski badawcze

Współpraca pracodawców z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi

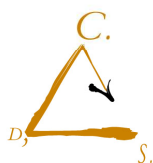
Współpracę z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi deklaruje niewiele ponad 13% pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego. Ze szkołami współpracuje 12,8% mikroprzedsiębiorstw, 22,4% firm małych oraz 22,9% firm średnich i dużych.

Deklarowany kontakt/współpraca firmy z szkołą o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat – wg wielkości przedsiębiorstwa

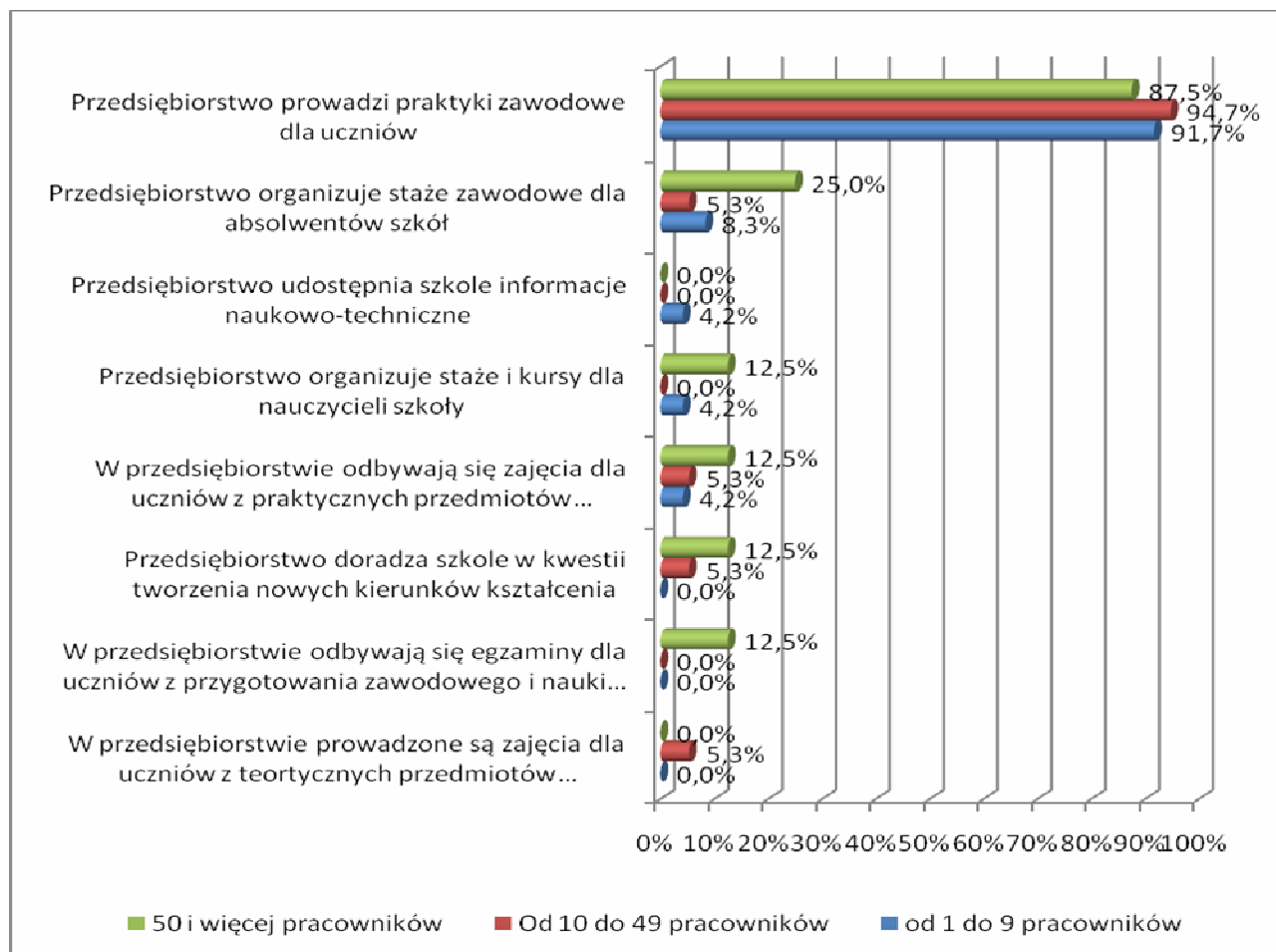

Formy współpracy pracodawców z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi

Zdecydowanie dominującą formą współpracy firm z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi jest prowadzenie praktyk zawodowych dla uczniów, wskazywane przez prawie wszystkich (ok. 92%) pracodawców, którzy w ciągu ostatnich dwóch lat współpracowali ze szkołami. Drugim co do częstości wskazań rodzajem kontaktu jest organizacja stażów zawodowych, wymieniana przez mniej więcej co dziesiąte (8%) przedsiębiorstwo. Inne rodzaje kontaktów występują sporadycznie.

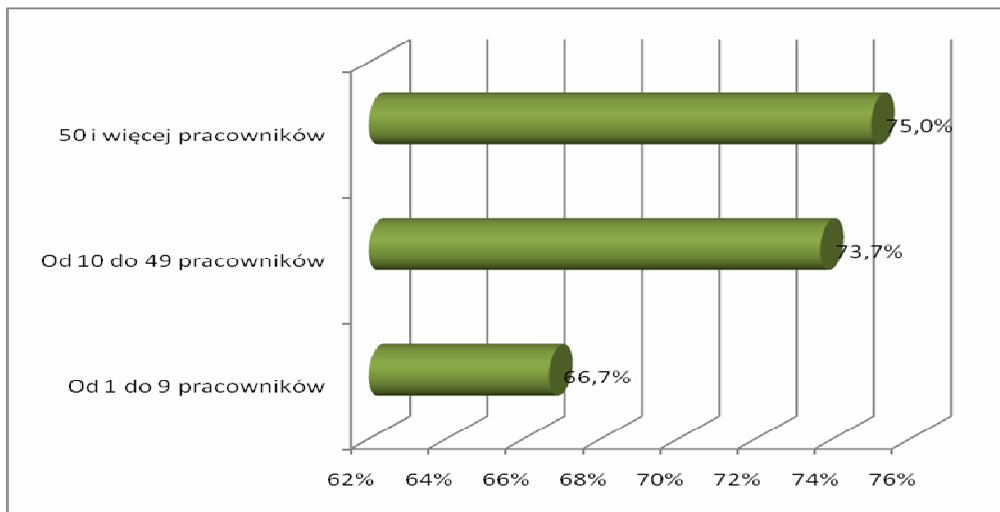
Zakres współpracy z szkołami o profilu zawodowym wg wielkości przedsiębiorstwa

Zadowolenie ze współpracy z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi

Wśród firm z terenu powiatu skierniewickiego, podejmujących współpracę z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi, przedsiębiorstwa zadowolone z tych kontaktów przeważają nad niezadowolonymi. Odsetek pracodawców pozytywnie oceniających współpracę ze szkołami rośnie wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstwa: zadowolenie deklaruje dwie trzecie mikroprzedsiębiorstw, prawie trzy czwarte małych firm oraz trzy czwarte firm średnich i dużych.

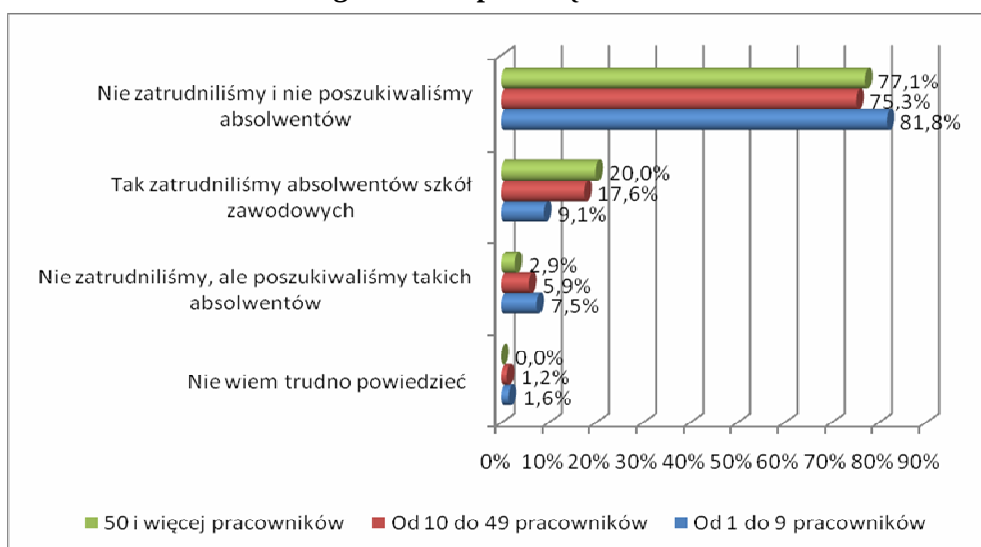
Odsetek podmiotów współpracujących ogólnie zadowolonych z współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową – wg wielkości przedsiębiorstwa

Zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w ciągu ostatnich dwóch lat deklaruje co dziesiąta (9,5%) firma z terenu powiatu skierniewickiego. Największy odsetek zatrudniających znajduje się wśród przedsiębiorstw średnich i dużych - w co piątym z nich podjęli pracę absolwenci szkół zawodowych. Dodatkowo, 7,4% firm wskazuje, że w okresie ostatnich dwóch lat poszukiwało pracowników po szkole zawodowej.

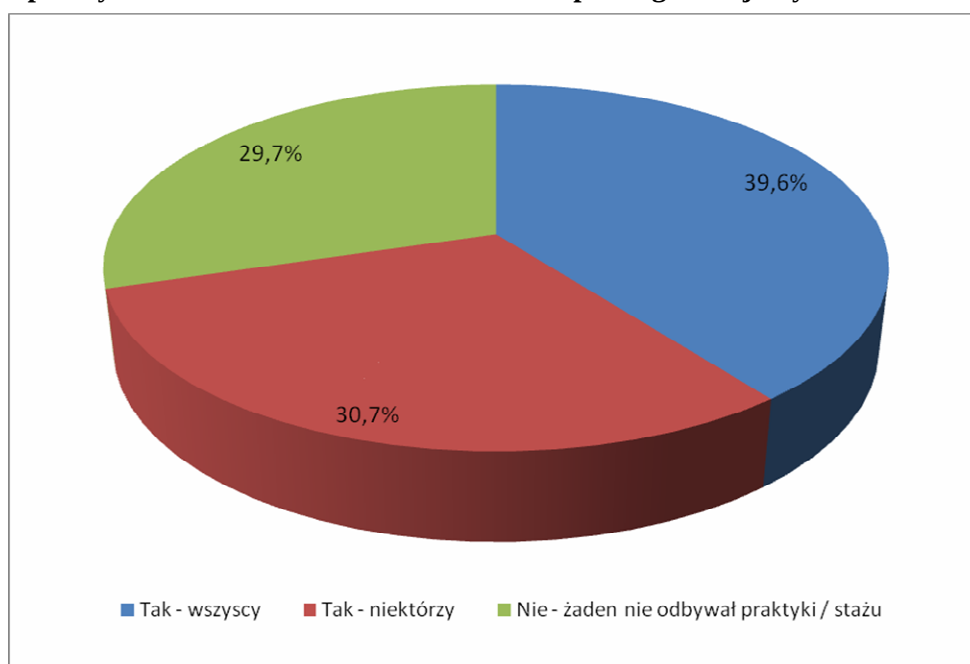
Zatrudnienie/poszukiwanie absolwentów szkół o profilu zawodowym w okresie ostatnich 2 lat wg wielkości przedsiębiorstwa

Wpływ odbycia praktyki/stażu na szanse zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Odbycie praktyki lub stażu zwiększa szanse absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych na zatrudnienie. Tylko trzy na dziesięć firm z terenu powiatu skierniewickiego nie miało wcześniejszego kontaktu z zatrudnianymi absolwentami, natomiast czterech na dziesięciu pracodawców przyjęło do pracy wyłącznie byłych praktykantów lub stażystów.

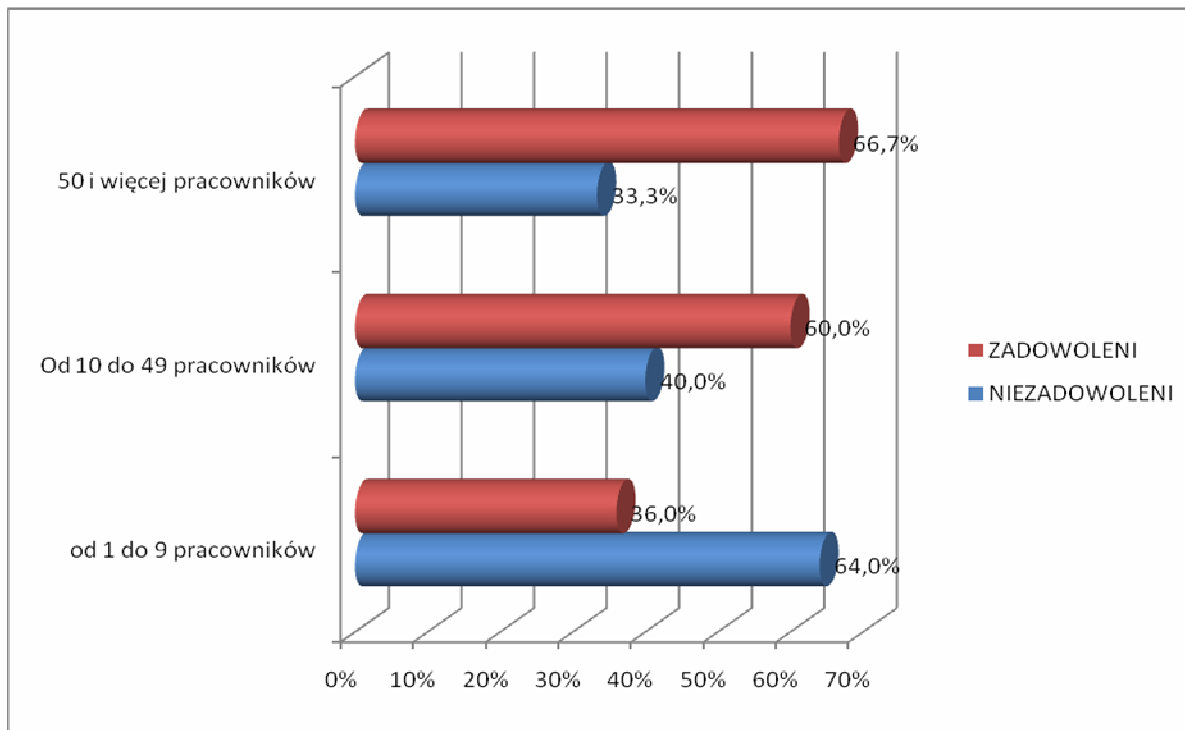
Odbycie praktyki/stażu a zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Satysfakcja z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Poziom satysfakcji pracodawców z terenu powiatu skierniewickiego z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych zależy od wielkości przedsiębiorstwa. Podczas gdy wśród firm mikro przeważają pracodawcy niezadowoleni (stanowią 64%), w firmach małych oraz dużych i średnich więcej jest osób zadowolonych (odpowiednio 60% i 66,7%). Świadczy to o zdecydowanie różnych wymaganiach, stawianych nowym pracownikom przez przedsiębiorstwa różnej wielkości.

Ogólny poziom satysfakcji z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych – wg wielkości przedsiębiorstwa

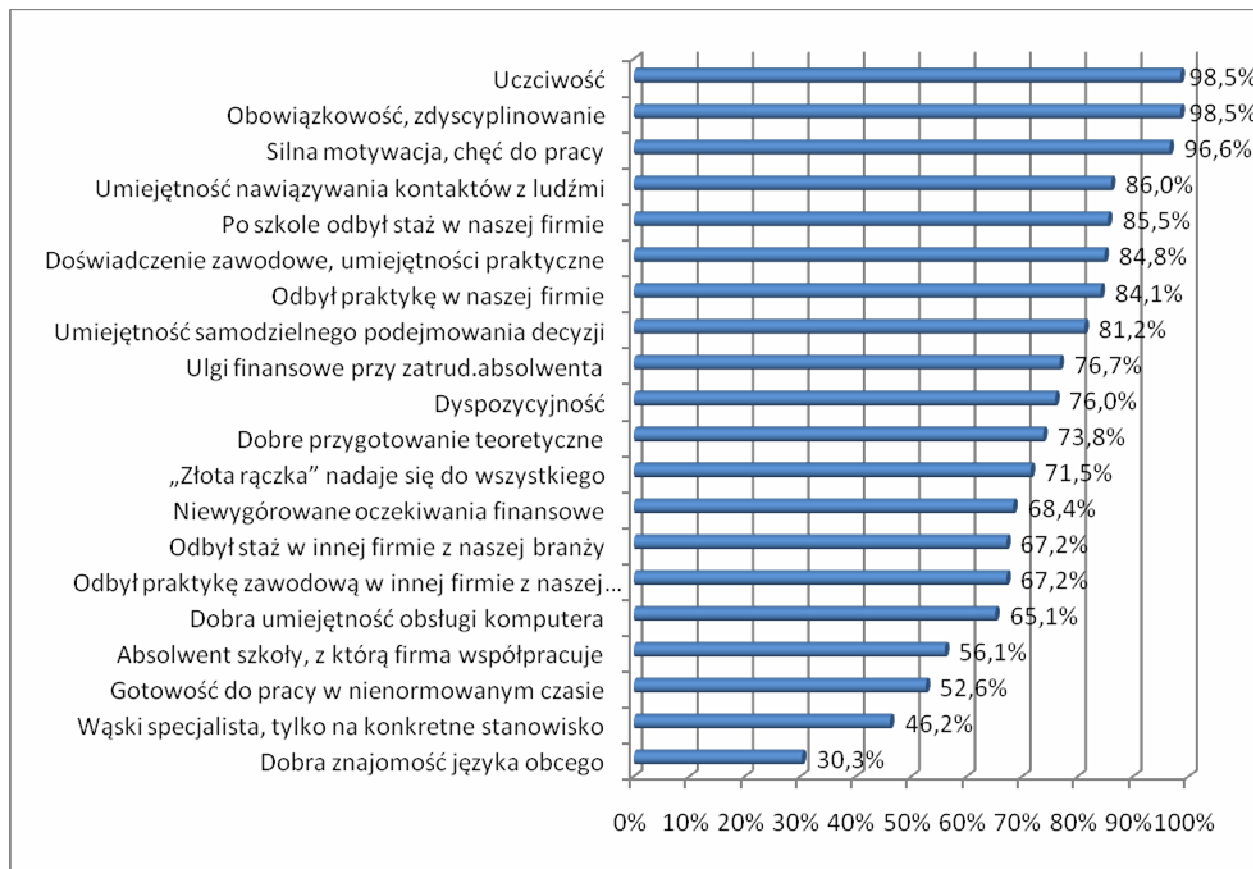

Ważne dla pracodawców cechy absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Najbardziej pożądane przez pracodawców cechy absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych to cechy osobowe: uczciwość, obowiązkowość i zdyscyplinowanie oraz silna motywacja i chęć do pracy. Są one ważne lub bardzo ważne dla niemal wszystkich pracodawców objętych badaniem, bez względu na wielkość przedsiębiorstwa. Dla pracodawców istotna jest również grupa cech związanych z praktyką zawodową. Należą do niej: odbycie stażu zawodowego lub praktyki w zatrudniającej firmie oraz posiadanie doświadczenia zawodowego, przekładającego się na umiejętności praktyczne. Około 85% ogółu pracodawców ocenia takie charakterystyki absolwentów jako bardzo ważne lub ważne.

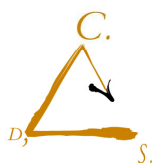

Ranking cech osobowych i zawodowych absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych ważnych dla pracodawców

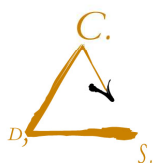
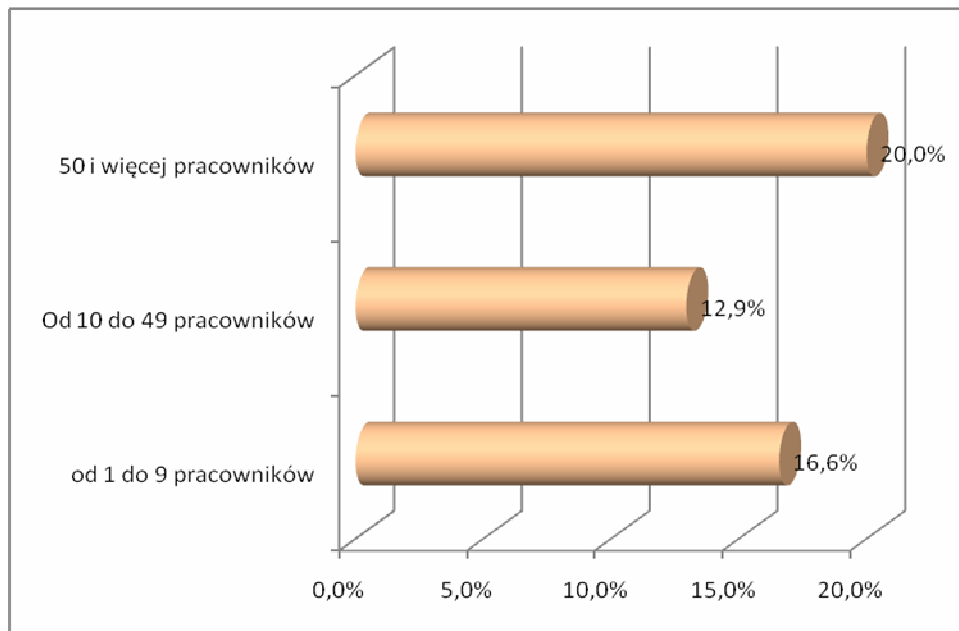
Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

Planowane zatrudnienie w 2009r. absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych deklaruje 16,6% mikroprzedsiębiorstw, 12,9% firm małych oraz 20% średnich i dużych firm z terenu powiatu skierniewickiego.

Plany zatrudnienia absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w 2009 roku, w odniesieniu do wszystkich przedsiębiorstw powiatu – wg wielkości przedsiębiorstwa

Załącznik nr 1

Kwestionariusz wywiadu telefonicznego CATI

Dzień dobry nazywam sięz firmy badawczej Prowadzimy badanie opinii przedstawicieli przedsiębiorstw o problemach zatrudnienia absolwentów szkół o profilu zawodowym. Celem badania jest podwyższenie poziomu przygotowania zawodowego absolwentów i tym samym lepsze dopasowanie oferty szkolnictwa do potrzeb pracodawców. Badanie stanowi część projektu realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego z Krakowa, finansowanego ze środków Unii Europejskiej. Badanie jest całkowicie anonimowe, jego wyniki posłużą wyłącznie do opracowań statystycznych.

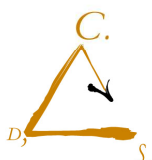
Screener

S1. Ilu w przybliżeniu pracowników zatrudnia na stałe Państwa firma?

- [1] Wyłącznie właściciel, zero pracowników ⇒ **ZAKOŃCZYĆ**
WYWIAD
[2] Od 1 do 9 pracowników
[3] Od 10 do 49 pracowników
[4] Od 50 do 249
[5] 250 i więcej

S2. Główny przedmiot działalności Państwa firmy to:

- [1] Produkcja
[2] Handel
[3] Usługi

Współpraca z ponadgimnazjalnymi szkołami zawodowymi

Czy jako przedsiębiorstwo podejmowaliście Państwo w okresie ostatnich 2 lat jakieś kontakty lub współpracę z ponad-gimnazjalną szkołą o profilu zawodowym np. zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, liceum profilowane?

[1] Tak

[2] Nie ⇒ przejdźcie do pytania nr

Jakiego rodzaju była to szkoła / szkoły?

[3] Zasadnicza szkoła zawodowa

[4] Technikum

[5] Liceum profilowane

Na czym polegały kontakty lub współpraca przedsiębiorstwa ze szkołą? Proszę uwzględnić wszelkie rodzaje współpracy, jakie mieliście Państwo ze szkołą/szkołami w okresie ostatnich 2 lat.

[6] Przedsiębiorstwo prowadzi praktyki zawodowe dla uczniów

[7] Przedsiębiorstwo organizuje staże zawodowe dla absolwentów szkoły

[8] W przedsiębiorstwie odbywają się zajęcia dla uczniów z **praktycznych** przedmiotów zawodowych

[9] Pracownicy przedsiębiorstwa uczą w szkole, jako nauczyciele przedmiotów zawodowych

[10] Przedsiębiorstwo sponsoruje szkołę w sposób finansowy lub materiałowy

[11] Przedsiębiorstwo funduje stypendia dla uczniów

[12] Przedsiębiorstwo udostępnia szkole informacje naukowo-techniczne

[13] W przedsiębiorstwie prowadzone są zajęcia dla uczniów z **teoretycznych** przedmiotów zawodowych

[14] W przedsiębiorstwie odbywają się egzaminy dla uczniów z przygotowania zawodowego i nauki zawodu

[15] Przedsiębiorstwo organizuje staże i kursy dla nauczycieli szkoły

[16] Przedsiębiorstwo doradza szkole w kwestii tworzenia nowych kierunków kształcenia

Czy ogólnie rzecz biorąc jesteście Państwo zadowoleni z współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową, czy też nie?

[17] Zupełnie niezadowoleni

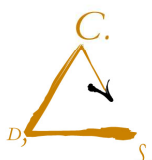
[18] Raczej niezadowoleni

[19] Obojętni – ani zadowoleni, ani niezadowoleni

[20] Raczej zadowoleni

[21] W pełni zadowoleni

[9] Nie wiem, trudno powiedzieć

Czy mógłby Pan(i) wskazać konkretne zalety lub korzyści, jakie płyną dla przedsiębiorstwa ze współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową?

.....
.....

Czy mógłby Pan(i) wskazać główne problemy lub przeszkody, na jakie przedsiębiorstwo napotyka przy współpracy z ponadgimnazjalną szkołą zawodową?

.....

Dlaczego przedsiębiorstwo nie współpracuje z ponad-gimnazjalnymi szkołami o profilu zawodowym?

- [22] Brak zapotrzebowania na pracowników o wykształceniu zawodowym
- [23] Szkoły nie przejawiają chęci współpracy z przedsiębiorstwem
- [24] Kierunki kształcenia w szkołach w otoczeniu przedsiębiorstwa, są niezgodne z potrzebami firmy
- [25] Przeszkody prawne
- [26] Brak szkół zawodowych w otoczeniu przedsiębiorstwa
- [27] Brak środków finansowych na wynagrodzenia dla uczniów / praktykantów / stażystów
- [28] Brak w przedsiębiorstwie odpowiedniego personelu lub wyposażenia dla kształcenia uczniów
- [29] Brak instytucji pomagającej w nawiązywaniu kontaktów szkół z przedsiębiorstwami
- [30] Inne powody braku współpracy ze szkołami, jakie? ✎

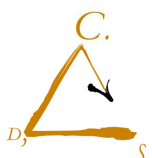
Zatrudnianie absolwentów

Czy w okresie ostatnich 2 lat Państwa firma poszukiwała lub zatrudniła jakiś absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych np. zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, liceum profilowane?

- [31] Tak zatrudniliśmy absolwentów szkół zawodowych *przejdźcie nr*
- [32] Nie zatrudniliśmy, ale poszukiwaliśmy takich absolwentów
- [33] Nie zatrudniliśmy i nie poszukiwaliśmy absolwentów
- [9] Nie wiem trudno powiedzieć

Dlaczego Państwa firma nie zatrudniała absolwentów?

- [34] W ogóle nie zatrudnialiśmy nowych pracowników w okresie ostatnich 2 lat *przejdźcie nr*
- [35] Nie mamy zapotrzebowania na absolwentów szkół o profilu zawodowym *przejdźcie nr*
- [36] Nie znaleźliśmy absolwentów o interesującym nas wykształceniu zawodowym *przejdźcie nr*
- [37] Nie zatrudniamy absolwentów bo nie mają potrzebnego doświadczenia *przejdźcie nr*
- [38] Inne powody, jakie ✎ *przejdźcie nr*

Czy absolwenci szkół zawodowych, których zatrudniliście to:

- [39] Wyłącznie absolwenci szkół, z którymi firma współpracuje
[40] Zarówno absolwenci szkół, z którymi firma współpracuje, jak i absolwenci innych szkół o profilu zawodowym
[41] Wyłącznie absolwenci szkół, z którymi firma nie współpracuje

Ilu w przybliżeniu absolwentów poszczególnych typów szkół o profilu zawodowym zatrudniliście Państwo w okresie ostatnich 2 lat? Ilu z nich pochodziło ze szkół, z którymi współpracujecie?

Absolwenci:	I. Liczba absolwentów ogółem zatrudnionych w ostatnich 2 latach	II. W tym ze szkół współpracujących
A. Zasadnicza szkoła zawodowa		
B. Technikum		
C. Liceum profilowane		

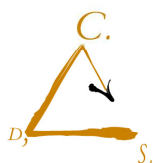
Czy zatrudniając absolwentów, o jakich mówiliśmy przed chwilą, korzystaliście Państwo z jakiegoś programu wspierającego zatrudnienie absolwentów, oferowanego przez Urząd Pracy np. Programu „Pierwsza praca”?

- [42] Nie, nie korzystaliśmy z programów wspierających
[43] Korzystaliśmy z programu „Pierwsza Praca”
[44] Korzystaliśmy z refundowanych staży
[45] Korzystaliśmy z innego programu wspierającego zatrudnienie absolwentów, *jakiego?*
✍
[9] Nie wiem, trudno powiedzieć

Czy absolwenci, których zatrudniliście Państwo w okresie ostatnich 2 lat odbyli praktyki zawodowe lub staże zawodowe w Waszej firmie, zanim zostali przyjęci?

- [46] Tak – wszyscy
[47] Tak – niektórzy
[48] Nie – żaden nie odbywał praktyki / stażu
[9] Nie wiem

Ocena poziomu przygotowania zawodowego absolwentów

Porozmawiajmy teraz szerzej o przygotowaniu zawodowym absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych

2. Czy ogólnie rzecz biorąc jesteście Państwo zadowoleni z przygotowania zawodowego absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych?

- [1] Zdecydowanie nie
- [2] Raczej nie
- [3] Raczej tak
- [4] Zdecydowanie tak
- [9] Nie wiem, trudno powiedzieć

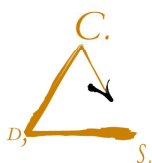
Jeśli rozważalibyście Państwo przyjęcie do pracy absolwenta ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej, które z poniższych cech byłyby najważniejsze z punktu widzenia Waszej firmy? Proszę ocenić na skali: [1] Cecha zupełnie nieważna, [2] raczej nieważna, [3] obojętna – ani ważna ani nieważna [4] raczej ważna i [5] bardzo ważna, [9] *Nie wiem, trudno powiedzieć*

- B. Jako uczeń odbył praktykę zawodową w naszej firmie1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- C. Jako uczeń odbył praktykę zawodową w innej firmie z naszej branży1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- D. Po szkole odbył staż w naszej firmie1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- E. Po szkole odbył staż w innej firmie z naszej branży1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- F. Jest absolwentem szkoły, z którą firma współpracuje1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- G. Z zatrudnieniem absolwenta związane są ulgi finansowe1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- H. Dobre przygotowanie teoretyczne, szeroka wiedza ogólna1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- I. Doświadczenie zawodowe, umiejętności praktyczne,1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- J. „Złota rączka” nadaje się do wszystkiego1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- K. Wąski specjalista, tylko na konkretne stanowisko1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- L. Silna motywacja, chęć do pracy1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- M. Dobra znajomość języka obcego1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- N. Dobra umiejętność obsługi sprzętu komputerowego1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- O. Umiejętność samodzielnego podejmowania decyzji1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- P. Obowiązkowość, zdyscyplinowanie1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Q. Uczciwość1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- R. Dyspozycyjność1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- S. Umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- T. Gotowość do pracy w nienormowanym czasie1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9
- U. Niewygórowane oczekiwania finansowe1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 9

Jakie najważniejsze braki w przygotowaniu zawodowym dostrzega Pan(i) u absolwentów szkół o profilu zawodowych?

- [1] Brak praktyki, doświadczenia zawodowego
- [2] Brak wiedzy, kwalifikacji
- [3] Brak chęci, motywacji do pracy
- [4] Inne braki, jakie?
- [9] Nie wiem, trudno powiedzieć

A czy dostrzega Pan(i) może jakieś mocne strony przygotowania zawodowego absolwentów szkół o

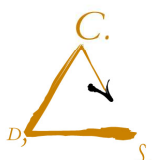
profilu zawodowym?

- [5] Mają silną motywację do pracy
- [6] Mają praktykę zawodową
- [7] Mają dobrą wiedzę teoretyczną
- [8] Inne zalety, jakie?
- [9] Nie wiem, trudno powiedzieć

CATI – zadajemy, jeżeli pytanie 8 = [1] lub [2]

Proszę sobie wyobrazić, że przyjął Pan(i) do pracy absolwenta zasadniczej szkoły zawodowej, technikum lub liceum profilowanego i stawia Pan nowemu pracownikowi różne zadania. Przeczytam teraz Panu(i) listę różnych teoretycznych zadań, jakie można polecić do wykonania takiemu pracownikowi. Proszę ocenić, biorąc pod uwagę własne doświadczenie, jak trudne mogłoby być wykonanie każdego z tych zadań przez absolwenta ponadgimnazjalnej szkoły zawodowej. Proszę użyć skali 1- bardzo trudne, raczej trudne, obojętne – ani łatwe ani trudne, raczej łatwe, bardzo łatwe.

- Opracowanie ciekawego opisu usług firmy oraz wymyślenie kilku tekstów reklamowych1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Pomoc w opracowaniu dokumentu zawierającego tabele z danymi, wykresy i zdjęcia, starannie ułożone graficznie tak, aby całe opracowanie można było wręczać potencjalnym klientom, jako wizytówkę firmy1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Uczestnictwo w dość drogim szkoleniu, po powrocie z którego będzie musiał przekazać zdobytą wiedzę pozostałym pracownikom1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Samodzielne kierowanie nowym działem firmy1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Przeprowadzenie w imieniu swoim i innych pracowników rozmowy z przełożonym wykazującej, że przełożony nie najlepiej organizuje pracę i że można to łatwo usprawnić 1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Podsumowanie miesięcznych wydatków firmy na telefony, paliwo, materiały biurowe itp. oraz porównanie ich z analogicznymi wydatkami w roku poprzednim1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Przetłumaczenie listu do zagranicznej instytucji na język obcy, którego się uczył(a)1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Krótkie przedstawienie działalności firmy na spotkaniu z klientem1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Znalezienie w Internecie najlepszego bezpłatnego programu do nagrywania płyt DVD i nagrania przy jego pomocy płyt ze zdjęciami z firmowej imprezy1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Przygotowanie streszczenia książki, opisującej nowe rozwiązania stosowane w jego/jej zawodzie.1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9

- Wyszukanie nowych, rzetelnych dostawców sprzętu, produktów itp.1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Poprowadzenie imprezy w rocznicę założenia firmy, w której wezmą udział pracownicy wraz z rodzinami oraz inni goście1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Zapoznanie się z instrukcją obsługi nowego, dość skomplikowanego urządzenia, uruchomienie go i wyjaśnienie pozostałym współpracownikom sposobu jego użytkowania1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9
- Odebranie z dworca oraz rozmowa z zagranicznymi klientami, mówiącymi językiem, którego się uczył(a).....1 –2 – 3 – 4 – 5 – 9

Potrzeby i oczekiwania pracodawców

Czy planujecie Państwo zatrudnienie jakichś nowych pracowników w 2009 roku?

[10] Zdecydowanie nie

[11] Raczej nie

[12] Raczej tak ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

[13] Zdecydowanie tak ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

[14] Jeszcze nie wiem

Gdyby doszło do przyjęcia nowych pracowników to czy bralibyście Państwo pod uwagę absolwentów szkół o profilu zawodowym tj. zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, liceum profilowane ?

[15] Zdecydowanie nie

[16] Raczej nie

[17] Raczej tak ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

[18] Zdecydowanie tak ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

[9] Nie wiem, trudno powiedzieć

Proszę podać przybliżoną liczbę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, jacy mogliby być zatrudnieni w Państwa firmie w 2009 roku

Absolwenci zasadniczej szkoły zawodowej

Absolwenci technikum

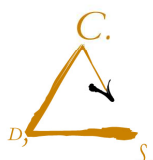
Absolwenci liceum profilowanego

Absolwentów, jakich specjalności zawodowych moglibyście Państwo zatrudnić?

.....

.....

.....

Czy istnieją jakieś zawody lub specjalizacje zawodowe, których w Państwa firmie brakuje i które trudno jest znaleźć na rynku pracy?

[19] Tak

[20] Nie ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

[9] Nie wiem ⇒ *przejdźcie do pytania nr*

Proszę wymienić te zawody, specjalistów, jakich trudno znaleźć na rynku pracy

.....

Biorąc po uwagę Pana(i) doświadczenia, pracowników jakich zawodów jest dziś zbyt dużo na rynku pracy?

.....

Metryka

Proszę podać pierwsze cztery cyfry kodu PKD:

Branża – proszę krótko opisać branżę

Forma prawna firmy

[21] Osoba (osoby) fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

[22] Spółka prawa handlowego (akcyjna, z o.o. etc)

[23] Działalność gospodarcza osoby prawnej np. Fundacji, Stowarzyszenia

[24] Spółdzielnia

[25] Przedsiębiorstwo państwowe

[26] Instytucja publiczna (szkoła, urząd, szpital)

Lokalizacja firmy

[27] Skierniewice

[28] Inna miejscowość w powiecie skierniewickim

Czy mógłby Pan/Pani wskazać przedział, w którym lokowały się obroty firmy w roku 2008?

[29] Mniej niż 500 tysięcy

[30] Od 500 do 999 tysięcy

[31] Od 1 do 5 mln

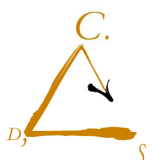
[32] Od 6 do 10 mln

[33] Od 11 do 50 mln

[34] Od 51 do 200 mln

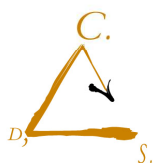
[35] Więcej niż 200 mln

[36] Odmowa odpowiedzi

Respondent	
Stanowisko: [37] Właściciel [38] Dyrektor, prezes, członek zarządu itp. [39] Kierownik działu kadr, specjalista ds. zatrudnienia, zarządzania zasobami ludzkimi itp. [40] Inne stanowisko, jakie? ✍.....	
Płeć:	[1] Kobieta [2] Mężczyzna
Nazwa miejscowości: ✍.....	
Numer ankietera:	

Załącznik nr 2

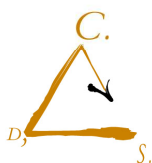
Zawody w ramach grup zawodowych

Tabela 33. Zawody poszukiwane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego w podziale na grupy zawodowe

Kod grupy	Opis grupy wg Klasyfikacji Zawodów i Specjalności	Zawody w ramach danej grupy
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	–
2	Specjaliści	ekonomista, chemik
3	Technicy i inny średni personel	agent do spraw sprzedaży (handlowiec), technik mechanik, technik elektroniki, średni personel ochrony zdrowia, technik informatyki, technik technologii odzieży, technik technologii materiałów budowlanych, technik ochrony środowiska, dekorator wnętrz
4	Pracownicy biurowi	technik prac biurowych, technik rachunkowości
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	kosmetyczka, fryzjer, sprzedawca, kucharz, pracownik usług gastronomicznych, opiekunka dziecięca, kelner
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	ogrodnik, rolnik
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	stolarz, elektryk, elektromechanik, elektromonter, monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych, blacharz, ślusarz, krawiec, spawacz, dekarz, szwaczka, betoniarz
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	–
9	Pracownicy przy pracach prostych	robotnik budowlany, robotnik przy pracach prostych w przemyśle, sprzątaczką

Tabela 34. Zawody uznane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego za deficytowe w podziale na grupy zawodowe

Kod grupy	Opis grupy wg Klasyfikacji Zawodów i Specjalności	Zawody w ramach danej grupy
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	kierownik
2	Specjaliści	nauczyciel, specjalista zastosowań informatyki, lekarz, psycholog, chemik, dziennikarz, programista, specjalista nauk

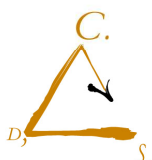

		rolniczych, architekt krajobrazu, projektant wzornictwa przemysłowego, geolog, ekolog, matematyk
3	Technicy i inny średni personel	technik elektroniki, dekorator wnętrz, kinooperator, bibliotekarz, przedstawiciel handlowy, makler, grafik komputerowy, technik mechaniki, kreślarz, technik żywienia, księgowy, technik elektryk, technik geodeta, technik teleinformatyk, technik ochrony środowiska, technik spedytor
4	Pracownicy biurowi	technik rachunkowości, recepcjonista
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	kucharz, fryzjer, sprzedawca, kelner, intendent
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	ogrodnik, rolnik
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	monter instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych, stolarz, elektryk, piekarz, elektromonter, elektromechanik, krawiec, spawacz, blacharz, kamieniarz, szewc, dekarz, konserwator budynków
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	kierowca, kierowca samochodu ciężarowego, operator maszyn górniczych, operator wózków podnośnikowych, operator urządzeń do obróbki drewna, operator maszyn innych
9	Pracownicy przy pracach prostych	robotnik budowlany

Tabela 35. Zawody uznane przez przedsiębiorców z terenu powiatu skierniewickiego za nadwyżkowe w podziale na grupy zawodowe

Kod grupy	Opis grupy wg Klasyfikacji Zawodów i Specjalności	Zawody w ramach danej grupy
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	–
2	Specjaliści	specjalista do spraw ekonomicznych i zarządzania, specjalista do spraw marketingu i handlu, specjalista zastosowań informatyki, ekonomista, pedagog, specjalista bankowości, nauczyciel, socjolog, prawnik, psycholog, politolog, specjalista administracji publicznej, specjalista do spraw zarządzania zasobami ludzkimi, analityk finansowy
3	Technicy i inny średni personel	agent do spraw sprzedaży (handlowiec), przedstawiciel handlowy, instruktor jazdy, makler, technik mechaniki, technik farmaceuta, księgowy

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4	Pracownicy biurowi	technik prac biurowych, kasjer
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	fryzjer, sprzedawca, kosmetyczka, technik ochrony mienia i osób
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	—
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	malarz, mechanik pojazdów samochodowych, kaletnik, szewc
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	kierowca
9	Pracownicy przy pracach prostych	robotnik budowlany

